

Specialioji ataskaita

Muitinis tikrinimas:

nepakankamas suderinimas daro žalą ES finansiniams interesams

Siekiant, kad ši informacija nebūtų atskleista ir atsižvelgiant į dokumentų, kuriais naudojantis ji buvo gauta, klasifikaciją, šioje ataskaitoje tam tikri faktai ir nuorodos yra neatskleisti, o tam tikra informacija yra pateikta anonimiškai.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–VII
Įvadas	01–16
Muitų sąjunga yra svarbi ES prekybai ir pajamoms	01–03
Siekiant veiksmingai surinkti importo muitus, būtina atlikti rizikos analizę ir vienodai taikyti muitinį tikrinimą	04–12
Nustatytas teisinis reikalavimas vienodai taikyti muitinį tikrinimą	13–16
Audito apimtis ir metodas	17–20
Pastabos	21–61
Rizikos valdymo sistemoje yra trūkumų	21–45
FRK sprendime tinkamai neapibrėžta rizikos koncepcija	21
Valstybėms narėms taikomos nepakankamai griežtos taisyklės	22–29
Į sistemą neįtraukti svarbūs veiksmingos rizikos valdymo sistemos aspektai	30–37
Sistema nustatomi tik riboti ataskaitų teikimo, stebėsenos ir peržiūros reikalavimai	38–45
Sistema neužtikrinamas vienodas muitinio tikrinimo taikymas	46–61
Valstybėse narėse vis dar taikoma skirtinga rizikos valdymo praktika	46–52
Valstybės narės nevienodai nustato ir vertina rizikos signalus	53–56
Valstybės narės su kitomis valstybėmis narėmis sistemingai nesidalija informacija apie riziką keliančius importuotojus	57–58
Ne visose valstybėse narėse atliekama automatizuota visų deklaracijų (standartinių ir supaprastintų) rizikos analizė	59–61
Išvados ir rekomendacijos	62–64
Akronimai ir santrumpos	
Žodynėlis	
Komisijos atsakymai	

Audito grupė

Tvarkaraštis

Santrauka

I ES muitų sąjunga sukurta daugiau kaip prieš 50 metų. Muitų srityje ES turi išimtinę kompetenciją priimti teisės aktus, o valstybės narės yra atsakingos už jų įgyvendinimą, įskaitant muitinį tikrinimą. Valstybių narių muitinės atlieka svarbų vaidmenį derinant poreikį palengvinti prekybą (taikant greitesnes ir sklandžias importo procedūras) ir poreikį taikyti muitinį tikrinimą. 2019 m. surinkti muitai sudarė 21,4 milijardo eurų, t. y. 13 % ES biudžeto pajamų.

II Kad nesąžiningi importuotojai negalėtų pasinaudoti padėtimi, kad kai kuriuose įvežimo punktuose įgyvendinama mažiau tikrinimo priemonių, būtina, kad valstybės narės muitinį tikrinimą taikytų vienodai. Svarbiausiame ES muitinių teisės akte – Sąjungos muitinės kodekse – nustatytas reikalavimas, kad nuo 2016 m. Komisija turi imtis būtinų veiksmų vienodam muitinio tikrinimo taikymui valstybėse narėse užtikrinti. Siekdama įgyvendinti šį tikslą, Komisija 2018 m. priėmė įgyvendinimo sprendimą dėl finansinės rizikos kriterijų ir standartų (toliau – FRK sprendimas), kuriuo siekiama suderinti valstybėse narėse vykdomą tikrintinų importuojamų prekių atranką. Prie šio sprendimo pateikiamos rekomendacijos, kurias valstybės narės patvirtino 2019 m. Šie du dokumentai (FRK sprendimas ir rekomendacijos) sudaro muitinių finansinės rizikos sistemą. Nusprendėme atlikti šį auditą atsižvelgdami į tai, kad pradėta taikyti ši nauja reglamentavimo sistema.

III Įvertiname, ar Komisija minėtą valstybėse narėse taikomą sistemą sukūrė taip, kad ja būtų užtikrinama suderinta tikrintinų importo deklaracijų atranka, ir tai, kaip šią sistemą įgyvendina valstybės narės. FRK sprendimo ir rekomendacijų įgyvendinimas yra svarbus žingsnis siekiant tikslo, kad muitinės tikrinimas būtų taikomas vienodai. Vis dėlto šios sistemos modeliu ne iki galo užtikrinama, kad valstybės narės suderintai vykdytų muitinio tikrinimo priemonių, taikytinų importo deklaracijoms, atranką. Be to, valstybės narės šią sistemą įgyvendina skirtingai.

IV FRK sprendime tinkamai neapibrėžta rizikos sąvoka, be to, šis sprendimas nepakankamai išsamus. Taip pat nustatėme, kad sistemoje nėra svarbių aspektų, pavyzdžiui, neatliekama viso ES importo duomenimis grindžiama visos ES masto analizė, netaikomi tinkami duomenų gavybos metodai ir tinkami kovos su finansinėmis rizikomis, kylančiomis dėl vykdančios elektroninę prekybą importuojamų prekių, metodai. Be to, nenustatyta tinkama sistemos taikymo stebėsenos ir peržiūros tvarka.

V Valstybės narės pradėjo įgyvendinti Komisijos sistemą, visų pirma prie atitinkamų Sprendimu nustatytų kriterijų pritaikydamos kriterijus, kuriuos jau anksčiau taikė įtartinoms importuojamoms prekėms vertinti („rizikos profiliai“). Vis dėlto mūsų aplankytose valstybėse narės įgyvendinant FRK sprendimą nepadaryta didelių jų vykdomų tikrintinų importuojamų prekių atrankos procedūrų pakeitimų. Nustatėme, kad valstybės narės nevienodai vertina riziką, todėl jose taikomi skirtingi tikrintinų importuojamų prekių atrankos kriterijai. Be to, nustatėme, kad valstybės narės tarpusavyje keičiasi labai ribota informacija apie importuotojus, kurie laikomi keliantys riziką. Dėl to sunkiau taikyti veiksmingas ir suderintas tikrinimo priemonių atrankos procedūras.

VI Pagal šią sistemą valstybės narės, atlikusios rizikos analizę, gali sumažinti rekomenduojamų tikrinimo priemonių skaičių iki tokio lygio, kuris įgyvendinamas naudojantis ribotais turimais ištekliais. Atkreipėme dėmesį į tai, kad valstybės narės, mažindamos tikrinimo priemonių skaičių, taiko nevienodas procedūras, todėl nacionaliniu lygmeniu su panašaus pobūdžio rizikomis kovojama taikant skirtingą praktiką. Taip pat nustatėme, kad kai kurios valstybės narės neatlieka visų deklaracijų automatizuotos rizikos analizės, nors toks reikalavimas nustatytas FRK sprendimu.

VII Teikiame rekomendacijas Komisijai, kaip geriau užtikrinti, kad būtų taikomas vienodas muitinis tikrinimas, ir kaip kurti bei įgyvendinti visaverčius ES lygmens analizės ir koordinavimo pajėgumus.

Ivadas

Muitų sąjunga yra svarbi ES prekybai ir pajamoms

01 2018 m. ES minėjo 50-ąją muitų sąjungos sukaktį. Muitų sąjunga grindžiama muitų ir kitų tarpusavio prekybos apribojimų tarp dalyvaujančių šalių panaikinimu ir bendrų muitų importui iš trečiųjų šalių nustatymu. Ši sritis priklauso išimtinai ES kompetencijai¹ – ES joje apibrėžia daugumą muitų politikos aspektų ir priima muitų teisės aktus. Kita vertus, atsakomybė už muitų teisės aktų įgyvendinimą visų pirma tenka valstybėms narėms² – jos, be kita ko, turi surinkti muitus ES ir taikyti muitinį tikrinimą.

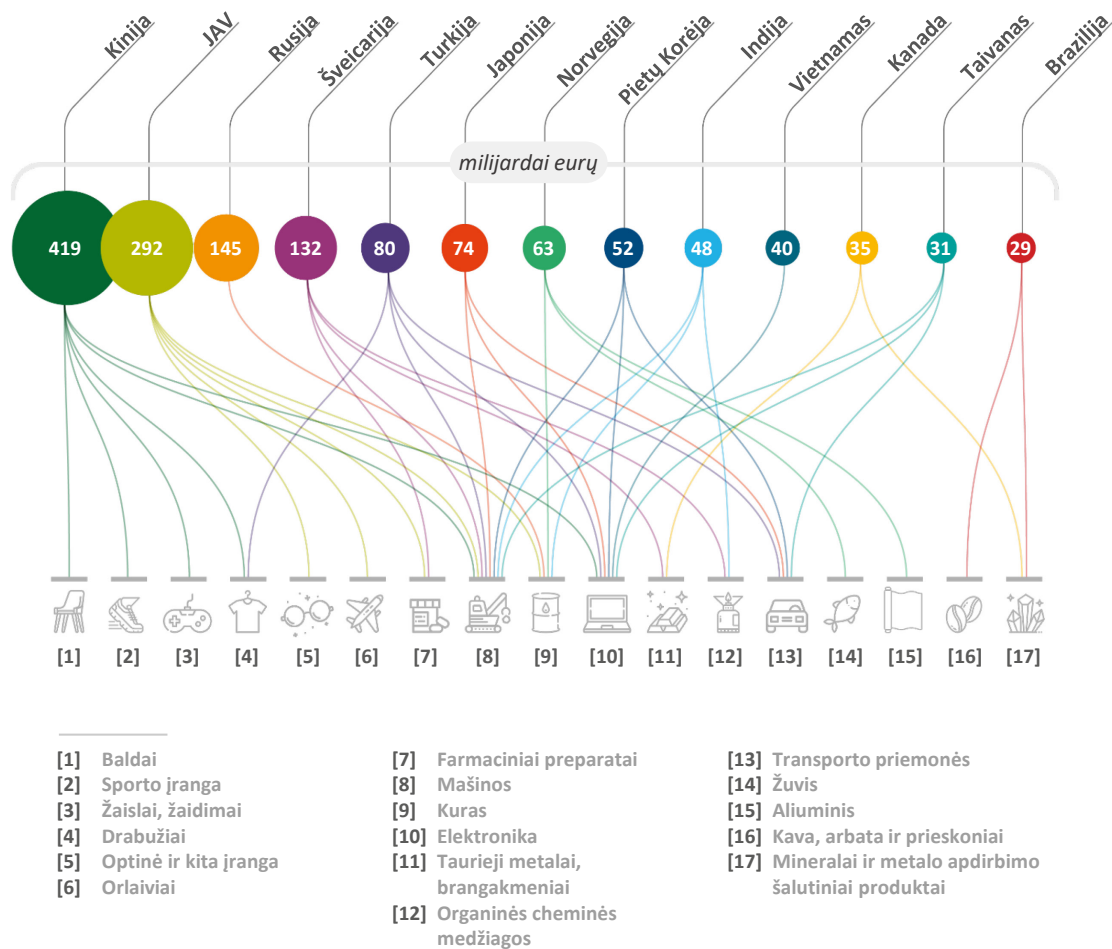
02 ES priklauso nuo efektyvaus prekių judėjimo į muitų sąjungą ir iš jos. Remiantis naujausiais turimais statistiniais duomenimis³, 2019 m. bendra ES importo ir eksporto vertė sudarė apie 4 trilijonus eurų (t. y. apie 25 % ES BVP). Tai rodo, kokią didelį poveikį ES ekonominei veiklai daro tarptautinė prekyba, ir koks svarbus vaidmuo tenka muitų sąjungai. **1 diagramoje** pateikiamos svarbiausios ES importuojamų prekių kilmės šalys ir pagrindinės importuojamos prekės.

¹ Suvestinės Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) redakcijos 3 straipsnis (OL C 202, 2016 6 7, p. 47).

² SESV 291 straipsnis.

³ Šaltinis: Eurostatas, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods.

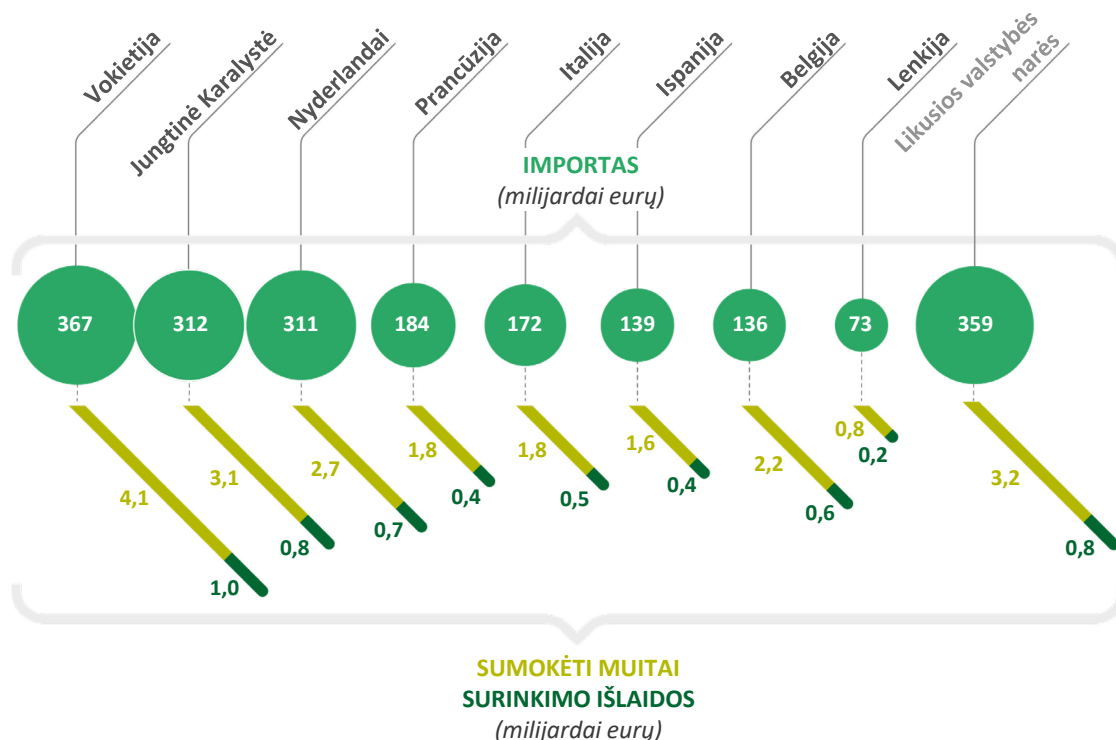
1 diagrama. Prekių importas ES 2019 m.: svarbiausios eksportą į ES vykdančios šalys

Šaltinis: Europos Audito Rūmai (EAR); remiantis Eurostato COMTEX duomenų rinkiniu „EU trade since 1988 by HS2,4,6 and CN8 (DS-045 409)“.

03 Be to, importo muitai yra svarbus ES biudžeto pajamų šaltinis – 2019 m. jie sudarė 21,4 milijardo eurų (13 % visų biudžeto pajamų). **2 diagramoje** nurodytos 2019 m. valstybių narių importo vertės, muitai, kuriuos jos sumokėjo į ES biudžetą, ir 20 %, kuriuos jos paliko surinkimo išlaidoms padengti.

2 diagrama. ES importas ir surinkti muitai 2019 m.

Šaltiniai: Audito Rūmai; remiantis Eurostato COMTEX duomenų rinkiniu „ES prekyba nuo 1988 m. pagal SS2,4,6 ir KN8“; 2019 finansinių metų Europos Sąjungos metinės finansinės ataskaitos.

Siekiant veiksmingai surinkti importo maitus, būtina atlikti rizikos analizę ir vienodai taikyti muitinį tikrinimą

04 Valstybių narių muitinės yra atsakingos už importo metu mokėtinų maitų, akcizų ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) surinkimą. Jos taip pat siekia keletą kitų tikslų, pavyzdžiui, didinti ES vidaus saugumą, apsaugoti ES nuo nesąžiningos ir neteisėtos prekybos bei saugoti aplinką. Kova su terorizmu tapo muitinių prioritetu.

05 Muitinės turi užtikrinti pusiausvyrą tarp poreikio palengvinti prekybą (vykdydamos greitesnes ir sklandžias importo procedūras) ir būtinybės taikyti muitinį tikrinimą (atsižvelgdamos į savo šalies turimus išteklius). Atlikdami ankstesnį auditą⁴ nustatėme, kad valstybės narės neskatinamos atlikti muitinio tikrinimo. Tokią padėtį lemia tai, kad muitinį tikrinimą atliekančios valstybės narės dažnai patiria finansinių savo veiksmų padarinių, jei joms nepavyksta iš importuotojų išieškoti sumų. Tokio tikrinimo nevykdančios šalys gali nepatirti jokių neigiamų padarinių. Siekdami

⁴ Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 19/2017 „Importo procedūros: teisinės sistemos trūkumai ir neveiksmingas įgyvendinimas daro poveikį ES finansiniams interesams“ 29–32 dalis.

optimizuoti savo veiklą, importuotojai gali būti linkę teikti pirmenybę įvežimo punkтам, kuriuose taikoma mažiau muitinio tikrinimo priemonių.

06 Sąjungos muitų kodekse (SMK)⁵ sąvoka „rizika“⁶ apibrėžiama kaip „tikėtumas, kad gali įvykti įvykis [...] ir to įvykio padariniai, dėl kurių: a) nebūtų įmanoma tinkamai taikyti Sąjungos arba nacionalinių priemonių; b) iškiltų pavojus Sąjungos ir jos valstybių narių finansiniams interesams arba c) iškiltų grėsmė Sąjungos ir jos gyventojų saugumui bei saugai, žmonių, gyvūnų arba augalų sveikatai, aplinkai arba vartotojams“. Finansinės rizikos – tai rizikos, dėl kurių gali nukentėti ES ir jos valstybių narių interesai.

07 Pasaulio muitinių organizacija (PMO) savo rizikos valdymo kompendiume nurodo, kad siekiant nustatyti rizikos lygį reikėtų atlikti tikimybės ir galimų pasekmių bei masto analizę⁷. Rizikos analizė apibrėžiama kaip „sisteminis turimos informacijos naudojimas siekiant nustatyti, kaip dažnai gali kilti apibrėžtos rizikos ir koks jų galimų pasekmių mastas“. Rizikos analizė labai svarbi vertinant, kaip paskirstyti nedidelius muitinių išteklius, kad atliekant muitinį tikrinimą būtų galima kuo geriau kovoti su rizikomis, įskaitant finansines rizikas.

08 Muitinis tikrinimas gali būti vykdomas įvairiai, atsižvelgiant į šiuos aspektus:

- laiką: prekių išleidimo metu (arba prieš jį) tikrinimas vykdomas prieš muitinį įforminimą, o vėliau vykdomas tikrinimas po prekių išleidimo, taigi, taip mažiau trikdomas prekybos srautas;
- pobūdį: tikrinant dokumentus atsižvelgiama į muitinės deklaracijų teisingumą, išsamumą ir pagrįstumą, o atliekant fizinį tikrinimą taip pat patikrinamos pačios prekės – be kita ko, jos suskaičiuojamos ir paimami jų pavyzdžiai siekiant įsitikinti, ar jos atitinka muitinės deklaracijoje nurodytus duomenis.

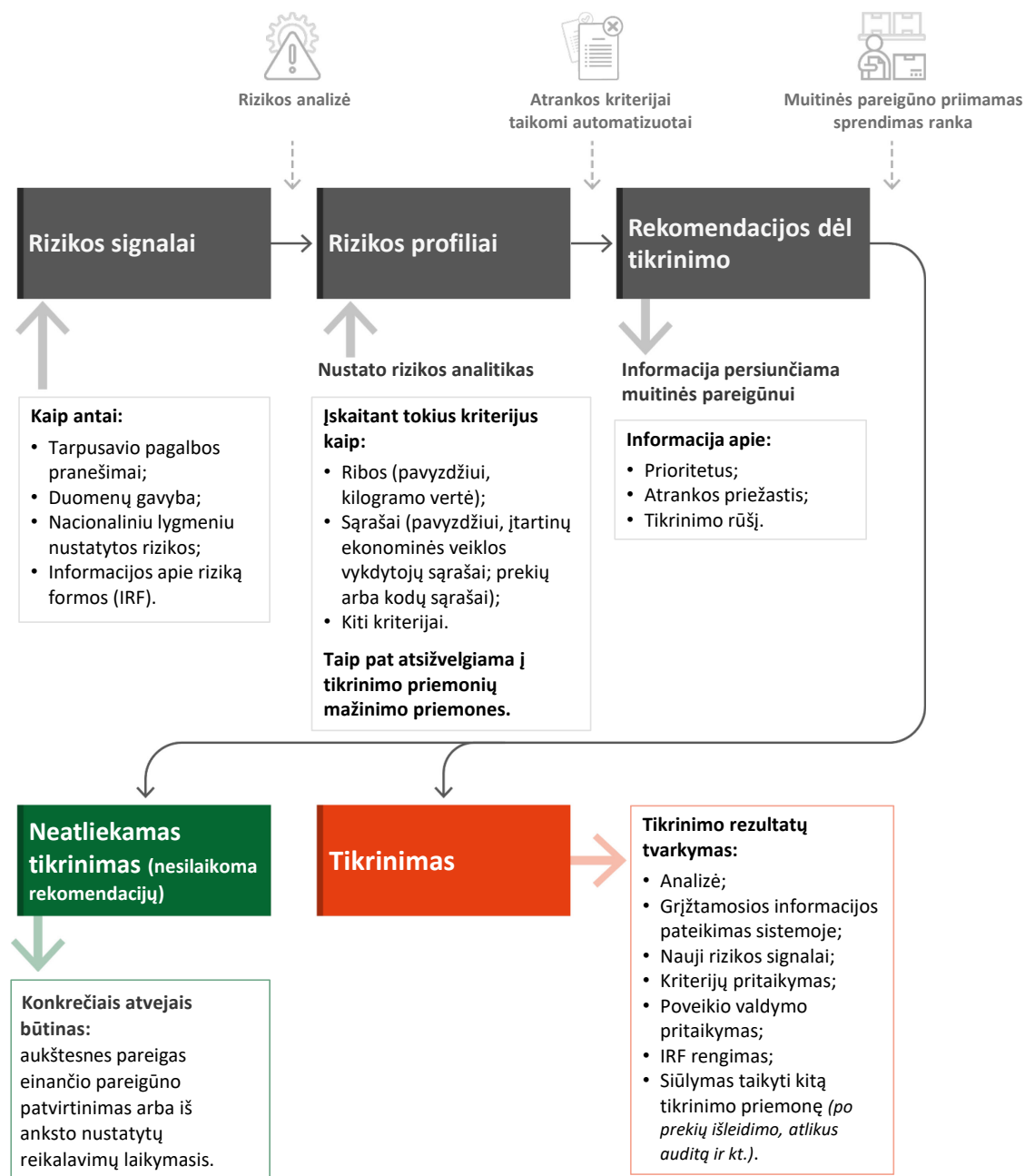
09 Kiekviena valstybė narė muitų srityje taiko savo atskirą rizikų valdymo procesą, kuris grindžiamas specifiniais ypatumais ir priklauso nuo keleto veiksnių. Kita vertus, tokie procesai iš esmės vykdomi pagal **3 diagramoje** nurodytą sistemą.

⁵ 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (nauja redakcija) (OL L 269, 2013 10 10, p. 1) (SMK reglamentas).

⁶ 5 straipsnio 7 dalis.

⁷ PMO rizikos valdymo kompendiumas, p 15.

3 diagrama. Įprastas rizikos valdymo procesas valstybėse narėse

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis valstybėse narėse surinkta informacija.

10 Ankstesniais metais mes ne kartą nustatėme su muitiniu tikrinimu susijusių reikšmingų rizikų ir problemų. Padarėme išvadą, kad SMK pirmtaku – Bendrijos muitinės kodeksu (BMK)⁸ – valstybėms narėms suteikta pernelyg daug laisvės įgyvendinant savo tikrinimo po prekių išleidimo audito strategijas⁹, taip pat tai, kad ES uostams nebuvo sudarytos vienodos sąlygos¹⁰, be to, kadangi valstybės narės nevienodai taikė muitinį tikrinimą, nesąžiningi ekonominės veiklos vykdytojai galėjo rinktis konkrečius įvežimo punktus¹¹. Komisija savo atsakyme į mūsų pastabas nurodė, kad taikant bendrus ES finansinių rizikų kriterijus ir standartus pavyks pašalinti mūsų nustatytus trūkumus. Tuo metu tokie kriterijai ir standartai buvo kuriami. Remiantis Komisijos gautais statistiniais duomenimis, šiuo metu muitinio tikrinimo lygis valstybėse narėse labai nevienodas: kai kuriose šalyse tikrinama mažiau nei 1 % importo deklaracijų, o kitose patikrinama daugiau kaip 60 % importo deklaracijų (žr. [4 diagramą](#)).

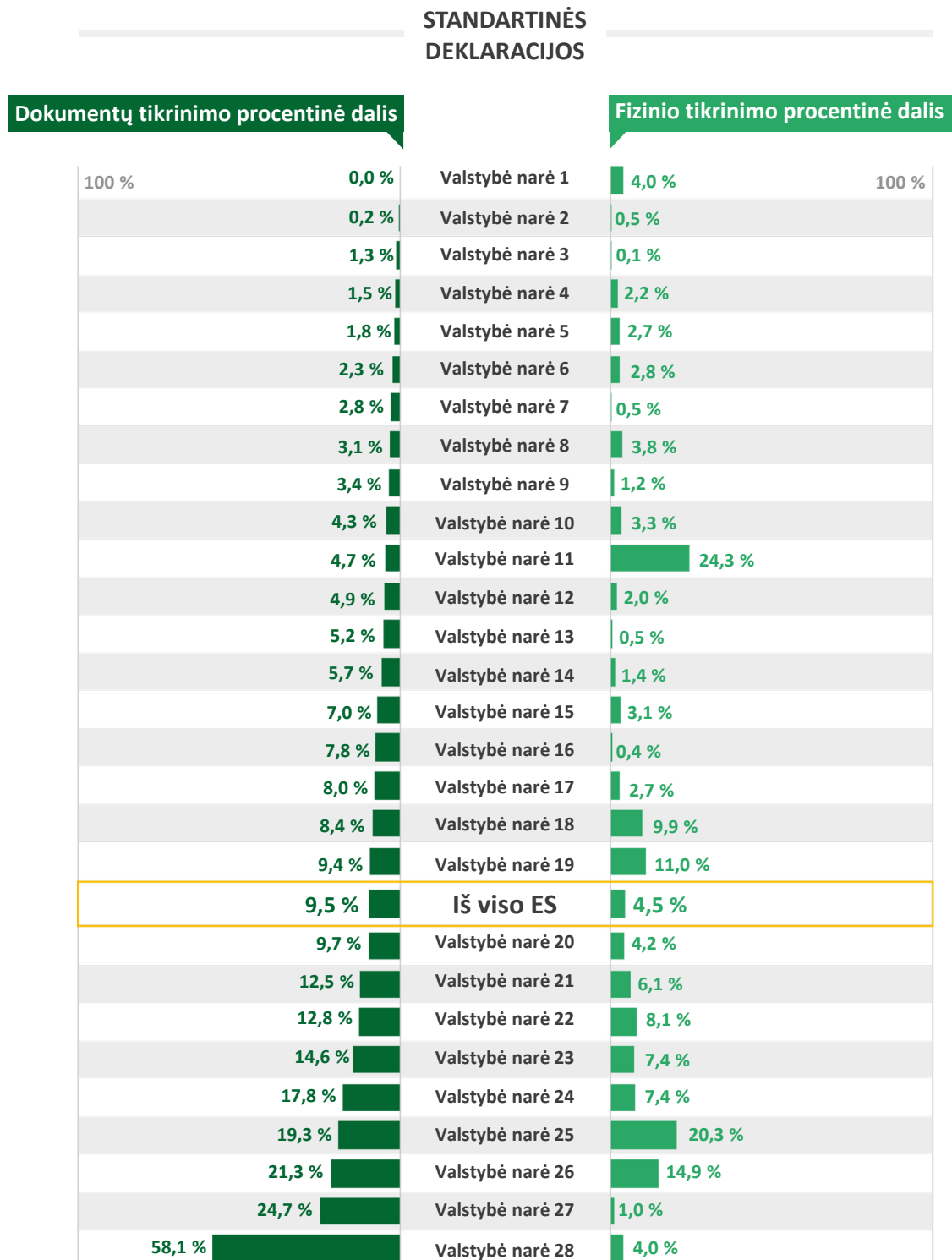
⁸ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992 10 19, p. 1–50).

⁹ Žr. 2014 m. ir 2015 m. metines ataskaitas (atitinkamai 4.20 ir 4.15 dalis).

¹⁰ Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 23/2016 „Jūrų transportas Europos Sąjungoje: neramūs vandenys – daug neveiksmingų ir netvarių investicijų“ 113 dalį.

¹¹ Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 19/2017 „Importo procedūros: teisinės sistemos trūkumai ir neveiksmingas įgyvendinimas daro poveikį ES finansiniams interesams“ 148 dalį.

4 diagrama. Valstybių narių atliekamo standartinių deklaracijų tikrinimo (dokumentų ir fizinio tikrinimo) prekių išleidimo metu procentinės dalys 2019 m.

Duomenyse nurodomas tikrinimas, atliekamas siekiant kovoti tiek su finansinėmis rizikomis, tiek su rizikomis saugai ir saugumui.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis valstybių narių pateikta informacija Komisijai rengiant 2019 m. muitų sąjungos veiksmingumo ataskaitas.

11 Dėl nedeklaruojamų ir neteisingai deklaruojamų importuojamų prekių, kurioms netaikytos muitinio tikrinimo priemonės, susidaro muitų nepriemoka, t. y. skirtumas tarp faktiškai surinktų importo muitų ir sumos, kuri teoriškai turėjo būti surinkta¹². Pavyzdžiui, dėl neseniai Jungtinėje Karalystėje vykdyto sukčiavimo (ši šalis nesiėmė tinkamų priemonių rizikai, kad bus nurodyta per maža importuojamų tekstilės gaminių ir batų vertė, sumažinti), Komisijos skaičiavimais, 2011 m. lapkričio mėn. – 2017 m. spalio mėn. galėjo būti patirta 2,7 milijardo eurų muitų nuostolių (šią sumą Komisija įtraukė į ES finansines ataskaitas).

12 2017 m. rekomendavome¹³ Komisijai drauge su valstybėmis narėmis apskaičiuoti muitų nepriemoką, bet tokių skaičiavimų neatlikta. Be to, 2019 m. Komisijos Biudžeto generalinio direktorato (Biudžeto GD) metinėje veiklos ataskaitoje nurodoma, kad padaryta išlyga dėl netikslumų, susijusių su į ES biudžetą perkeltų tradicinių nuosavų išteklių (TNI) suma. Ši išlyga nustatyta dėl minėto sukčiavimo Jungtinėje Karalystėje atvejo ir neįvertintų galimų TNI nuostolių kitose valstybėse narėse. Renkant muitus susidaranti muitų nepriemoka turi būti kompensuojama didesniais valstybių narių mokamais bendrųjų nacionalinių pajamų (BNPJ) įnašais, taigi galiausiai ta našta tenka Europos mokesčių mokėtojams.

Nustatytas teisinis reikalavimas vienodai taikyti muitinį tikrinimą

13 2016 m. gegužės mėn. įsigaliojusiame SMK nustatytas teisinis reikalavimas vienodai taikyti muitinį tikrinimą ir konkrečiai nurodyta, kad Komisija yra atsakinga už bendrų rizikos kriterijų ir standartų nustatymą. Todėl, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, 2018 m. gegužės mėn. Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimą, kuriuo nustatomi konkretūs tokios rizikos valdymo reikalavimai, t. y. įgyvendinimo sprendimą dėl finansinės rizikos kriterijų ir standartų (toliau – FRK sprendimas)¹⁴. Tai – riboto naudojimo ES dokumentas. Sprendimu valstybėms narėms suteikta šiek tiek daugiau

¹² Žr. Europos Parlamento tyrimą: Europos Parlamento Vidaus politikos generalinio direktorato tyrimas „Nuo šešėlinės prie oficialios ekonomikos. Vienodos sąlygos bendrojoje rinkoje“, 2013 m.

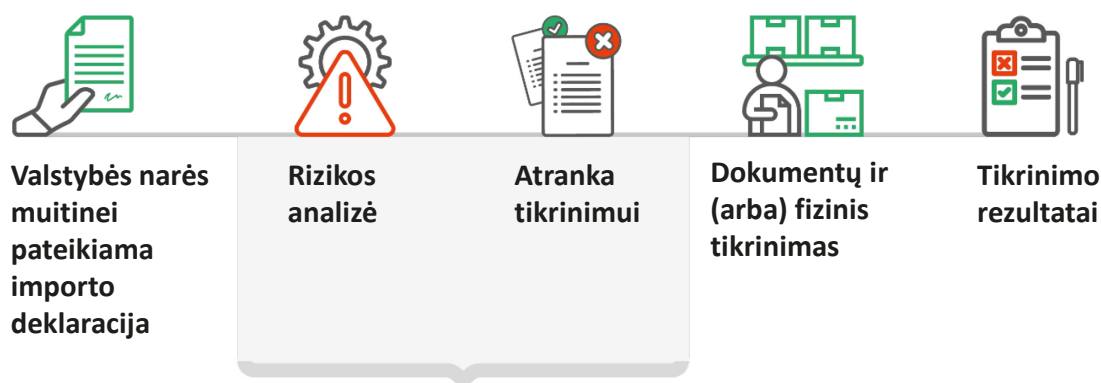
¹³ Žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 19/2017 „Importo procedūros: teisinės sistemos trūkumai ir neveiksmingas įgyvendinimas daro poveikį ES finansiniams interesams“.

¹⁴ 2018 m. gegužės 31 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo sukuriama vienodo muitinio tikrinimo priemonės nustatant bendrus finansinės rizikos kriterijus ir standartus į laisvą apyvartą išleidžiamoms deklaruojamoms prekėms pagal Reglamentą (ES) Nr.952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas.

laiko užtikrinti, kad būtų įdiegtos būtinos elektroninės duomenų apdorojimo priemonės. Pirmą kartą teisiškai privalomu įgyvendinimo sprendimu nustatyti bendri rizikos kriterijai ir standartai siekiant kovoti su finansinėmis rizikomis.

14 FRK sprendimu siekiama suderinti valstybių narių rizikos analizės ir tikrintinų importuojamų prekių atrankos procedūras¹⁵. Į jį neįtrauktos nei tikrinimo priemonių taikymo procedūros, nei tikrinimo kokybė ar rezultatai (žr. **5 diagramą**).

5 diagrama. Sritys, kurioms taikomas FRK sprendimas

Įtraukta į FRK sprendimo taikymo sritį

Šaltinis: Audito Rūmai.

15 Be to, Komisija (tiksliau, Mokesčių ir muitų sąjungos generalinis direktoratas (Mokesčių ir muitų sąjungos GD)) ir iš nacionalinių muitinių atstovų sudaryta darbo grupė parengė prie FRK sprendimo pridedamą rekomendacinį dokumentą. Šios rekomendacijos, kurias valstybės narės galiausiai patvirtino 2019 m. gruodžio mėn., taip pat yra riboto naudojimo ES dokumentas. Jos nėra teisiškai privalomos, todėl neįmanoma užtikrinti, kad jų būtų laikomasi. Šie du dokumentai (FRK sprendimas ir rekomendacijos) sudaro Komisijos drauge su valstybėmis narėmis sukurtą sistemą, kuria siekiama nustatyti privalomus bendrus finansinės rizikos kriterijus ir standartus, kaip to reikalaujama SMK.

¹⁵ Žr. 2018 m. liepos 20 d. Komisijos ataskaitą Tarybai ir Europos Parlamentui „Antroji ES muitinės rizikos valdymo strategijos ir veiksmų plano įgyvendinimo pažangos ataskaita“.

16 2019 m. liepos mėn. Ursulos von der Leyen vadovaujama Komisija pareiškė ketinanti stiprinti muitų sąjungą, visų pirma priimdama „drąsių integruoto europinio požiūrio priemonių paketą muitinės rizikos valdymui sustiprinti ir veiksmingai valstybių narių vykdomai kontrolei remti“¹⁶. 2020 m. rugsėjo mėn. Mokesčių ir muitų sąjungos GD paskelbė veiksmų planą sklandesniam muitų sąjungos veikimui užtikrinti¹⁷. Šis dokumentas buvo paskelbtas po mūsų audito.

¹⁶ „Kitos kadencijos Europos Komisijos (2019–2024 m.) politinės gairės“.

¹⁷ 2020 m. rugsėjo 28 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Muitų sąjungos kėlimo į kitą lygmenį veiksmų planas“, COM(2020) 581 *final*.

Audito apimtis ir metodas

17 Nusprendėme atlikti šį auditą atsižvelgdami į tai, kad pradėta taikyti ši naujoji reglamentavimo sistema (žr. [13–15](#) dalis). Mūsų auditas apėmė Komisijos nustatytus bendrus finansinės rizikos kriterijus ir standartus ir tai, kaip valstybės narės įgyvendina šiuos kriterijus ir standartus. Nagrinėjome, ar Komisijos parengta sistema (FRK sprendimas ir rekomendacijos), kurią turi įgyvendinti valstybės narės, užtikrinama, kad būtų vienodai taikomas muitinis tikrinimas siekiant apsaugoti ES finansinius interesus. Šiuo tikslu vertinome sistemos tinkamumą ir tai, kaip valstybės narės naudoja savo rizikos valdymo sistemas vykdydamos tikrintinų importo deklaracijų atranką. Patikrinome visus veiksmus, kuriuos atliekant atrenkamos tikrintinos importo deklaracijos, ir tolesnius veiksmus, kurių imamasi po tokio tikrinimo. Muitinio tikrinimo kokybė ir jo rezultatai į auditą apimtį nebuvo įtraukti.

18 Palyginome Komisijos sistemą su atitinkamais tarptautiniais standartais ir gerąja patirtimi (t. y. su PMO standartais¹⁸ ir Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) standartu 31 000:2018 „Rizikos valdymas. Principai ir gairės“) siekdami įvertinti jos tinkamumą vienodam muitinio tikrinimo taikymui užtikrinti. Taip pat patikrinome, ar Komisija yra nustačiusi pakankamą stebėsenos, peržiūros ir ataskaitų teikimo tvarką.

19 Apsilankėme penkių valstybių narių muitinėse ir įvertinome, kaip jos taiko bendros finansinės rizikos kriterijus ir standartus vykdydamos muitinio tikrinimo priemonių atranką. Šias valstybes nares pasirinkome atsižvelgdami į du kriterijus, t. y. surinktų muitų sumas ir mūsų pačių atliktą kokybinį rizikos vertinimą. Taip pat išnagrinėjome, ar valstybių narių taikomomis procedūromis prisidedama užtikrinant, kad būtų taikomas vienodas muitinis tikrinimas. Be to, visų ES valstybių narių muitinėms nusiuntėme klausimyną, siekdami gauti informacijos apie tai, koks jų nuomone, yra dabartinis muitinio tikrinimo suderinimo lygis. Į klausimyno klausimus atsakė visos 27 valstybės narės. Pasiteiravome jų nuomonės apie sistemos tinkamumą ir apie tai, kiek jos įgyvendina bendrus finansinės rizikos kriterijus ir standartus.

20 Audito vizitus atlikome 2019 m. spalio mėn.—2020 m. sausio mėn., pasibaigus FRK sprendime nustatytam terminui, per kurį valstybės narės turėjo užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimo atliekant automatinę rizikos analizę taikyti bendruosius kriterijus. Minėtu laikotarpiu vyko diskusijos dėl rekomendacinio dokumento, kuriame nurodyti FRK sprendimui įgyvendinti būtini techniniai aspektai, taigi, valstybėse narėse jis dar nebuvo taikomas. Rekomendacijos oficialiai patvirtintos 2019 m. gruodžio mėn.

¹⁸ PMO rizikos valdymo kompendiumas.

Pastabos

Rizikos valdymo sistemoje yra trūkumų

FRK sprendime tinkamai neapibrėžta rizikos koncepcija

21 Nustatėme trūkumų, susijusių su FRK sprendime naudojama sąvokos „rizika“ apibrėžtimi. Dėl tokių trūkumų valstybių narių muitinės gali neteikti prioriteto importuojamų prekių, kurios kelia didelę riziką ES finansiniams interesams, tikrinimui.

Valstybėms narėms taikomos nepakankamai griežtos taisyklės

22 SMK išvardyti bendrų rizikos kriterijų ir standartų, kurie turėtų būti taikomi valstybėse narėse, reikalavimai (žr. [1 langelį](#)).

1 langelis

Bendrieji rizikos kriterijai ir standartai

SMK nustatyta¹⁹, kad bendrieji rizikos kriterijai ir standartai apima šiuos elementus:

- a) rizikų aprašymą;
- b) rizikos veiksnius arba rodiklius, naudotinus atrenkant prekes arba ekonominės veiklos vykdytojus muitiniam tikrinimui;
- c) muitinės atliekamo muitinio tikrinimo pobūdį;
- d) c punkte nurodyto muitinio tikrinimo trukmę.

23 FRK sprendime išvardyta keletas finansinės rizikos kriterijų ir rizikos rodiklių, kuriuos valstybės narės turi taikyti vykdydamos tikrinimo atranką. FRK sprendime nurodyti kriterijai – tai rizikos sritys, su kuriomis valstybės narės turi kovoti vienodai. Rizikos rodiklis – tai konkretus duomenų elementas arba informacija, susijusi su rizikos buvimu. Apskritai konkreti rizika nustatoma remiantis rizikos rodiklių deriniu.

¹⁹ 46 straipsnio 7 dalis.

24 Nustatėme, kad rodikliams netaikomos pakankamai griežtos taisyklės, kuriomis vadovaujantis būtų nusprendžiama vykdyti tikrinimo priemonės, todėl valstybės narės jas gali taikyti nevienodai. Taip yra todėl, kad rizikos kriterijų aprašyme nepatikslinamos aplinkybės, kuriomis reikėtų nuspręsti taikyti rodiklį ir, savo ruožtu, vykdyti atranką. Tokia padėtis turi įtakos rizikos profiliams – kriterijų rinkiniui, kuriuo vadovaujantis gali būti pateikiama rekomendacija atlikti tikrinimą, kai tokie kriterijai taikomi muitinės deklaracijai (žr. **3 diagramą**). Skirtingų valstybių narių rizikos profiliams gali būti taikomi nevienodi aktyvavimo kriterijai, vadinasi, jais neužtikrinama, kad būtų vykdoma suderinta tikrintinų deklaracijų atranka. Be to, kadangi pagal kiekvieną kriterijų pateiktas rizikos rodiklių sąrašas nėra privalomas, valstybės narės gali juos taikyti savo nuožiūra (atskirai arba kartu).

25 FRK sprendimu nenustatytos konkrečios muitinio tikrinimo pobūdžio arba trukmės taisyklės. Jame numatyta, kad valstybių narių muitinės pačios gali nuspręsti, kokių tikrinimo ar patikros priemonių imtis. Be to, jame aiškiai nenurodyta, kaip taikyti rizikos kriterijus ir rodiklius vykdant deklaracijų (arba audituotinių įmonių) tikrinimo po prekių išleidimo atranką.

26 Rekomendacijose siekiama pateikti bendrą FRK sprendimo aiškinimą. Jose aprašomos rizikos sritys ir nurodoma, kaip suderinti skirtingus rodiklius bendram rizikos lygiui nustatyti. Be to, jose taip pat pateikiami tam tikri kokybiniai rizikos rodiklių vertinimo aspektai. Kita vertus, rekomendacijose nepateikta išsamių aprašymų kartu su kiekybiniais rodikliais, kuriais valstybių narių muitinės galėtų naudotis atlikdamos savo rizikos analizes. Pavyzdžiui, nors rekomendacijose pateikiama keletas pavyzdžių, kaip valstybės narės galėtų nustatyti riziką keliantį prekiautoją arba „įtartinę ekonominės veiklos vykdytoją“, jose nenustatyta tiksli metodika, kuria vadovaujantis būtų užtikrinama, kad šis rodiklis būtų vienodai apibrėžiamas visose valstybėse narėse.

27 FRK sprendimu valstybėms narėms taip pat leidžiama nuspręsti, kaip sumažinti tam tikrą tikrinimo priemonių skaičių iki lygio, kurį galima įgyvendinti atsižvelgiant į turimus išteklius. Ši galimybė vadinama „poveikio valdymu“. FRK sprendime numatyti būdai, kaip valstybės narės gali ja pasinaudoti. Tokie poveikio valdymo metodai paprastai taikomi rengiant rizikos profilį, kai pasitelkiami rizikos analitiko atlikti įverčiai (taip pat žr. **3 diagramą**).

28 FRK sprendime nenustatyta jokių poveikio valdymo apribojimų, todėl valstybėms narėms suteikiama didelė veiksmų laisvė taikyti mažiau tikrinimo priemonių. Kalbant apie keletą rizikos kriterijų, rekomendacijose nurodyti atvejai, kai nereikėtų taikyti mažiau muitinio tikrinimo priemonių, arba jas sumažinti tik tuo atveju, jei nurodomos

aiškos priežastys. Nepaisant to, net ir tais atvejais, kai nereikėtų taikyti mažiau muitinio tikrinimo priemonių, rekomendaciniame dokumente numatytos išimtys, konkrečiai neapibrėžiant tokių atvejų.

29 Muitinė gali ne tik pasinaudoti poveikio vertinimu, bet ir nuspręsti nevykdyti tikrinimo, kurį atlikti rekomenduoja automatizuota sistema. Toks sprendimas vadinamas rekomendacijos nesilaikymu (taip pat žr. **3 diagramą**). FRK sprendimu nenustatytos pakankamos taisyklės, kuriomis būtų užtikrinama, kad nesilaikymas būtų taikomas nuosekliai. Rekomendacijose pripažįstama, kad valstybės narės gali nesilaikyti tikrinimo rekomendacijų. Jose teigiama, kad rekomendacijų nereikėtų nesilaikyti esant didelei rizikai, be to, visus atvejus reikėtų fiksuoti dokumentuose ir pateikti paaiškinimus. Niekaip nenurodoma, kokiais atvejais priimtina nesilaikyti rekomendacijų.

Į sistemą neįtraukti svarbūs veiksmingos rizikos valdymo sistemos aspektai

30 SMK, PMO rizikos valdymo kompendiume ir ISO 31 000 nurodoma, kokiais principais ir aspektais turėtų būti grindžiama muitinės rizikos valdymo sistema. Nustatėme, kad į ES sistemą neįtraukti šie svarbiausi veiksmingos rizikos valdymo sistemos aspektai:

- nevykdoma ES lygmens rizikos analizė;
- neatliekama duomenų gavyba (ES ir valstybių narių lygmeniu);
- nesilaikoma suderinto atsitiktinės tikrintinų deklaracijų atrankos metodo;
- nesukurtos keitimosi informacija apie visus riziką keliančius importuotojus platformos;
- netaikomi tinkami finansinių rizikų, susijusių su vykdant elektroninę prekybą importuojamomis prekėmis, šalinimo metodai (daug mažos vertės importo deklaracijų).

31 Skirtingo pobūdžio rizikas galima nustatyti ir su jomis kovoti nacionaliniu arba ES lygmeniu, o įgyvendinant veiksmingą rizikos valdymo sistemą su jomis reikėtų kovoti tinkamiausiu lygmeniu. Kadangi ES veikia kaip muitų sąjunga (kai importuotojai gali laisvai pasirinkti savo importo vietą), siekiant nustatyti visos ES mastu patiriamas rizikas ir su jomis kovoti, būtų tikslingiau atlikti **ES lygmens analizę**. Kaip nurodo PMO, naudodamosi rizikos vertinimo ir (arba) tikslinio tikrinimo centrų informacija, muitinės

gali dinamiškai nustatyti sandorius, kurie veikiausiai neatitinka reikalavimų, ir taip veiksmingiau reaguoti į didžiausią riziką keliančius atvejus²⁰.

32 FRK sprendime teigiama, kad valstybės narės privalo atlikti rizikos analizę ir visais atvejais nuspręsti dėl to, kiek ES ir nacionaliniai duomenys yra aktualūs jų pačių rizikos valdymo sistemoms. Nors nacionaliniu lygmeniu dažnai būna sukurti rizikos valdymo centrai, ES nėra sukūrusi veiksmingo centro, kuris kovotų su finansinėmis rizikomis ES lygmeniu. 2020 m. rugsėjo 28 d. muitinių veiksmų plane (žr. [16](#) dalį) Komisija pripažino, kad siekiant sustiprinti visą struktūrą reikia pradėti vykdyti duomenų analizę ES lygmeniu.

33 Duomenų gavyba – tai procesas, kurio metu dideliuose duomenų kiekiuose nustatoma įdomių ir naudingų modelių bei ryšių. Ir ISO 31 000²¹, ir PMO dokumentuose pabrėžiama, kad duomenų gavyba yra labai svarbus rizikos valdymo proceso veiksnys. Duomenų gavybą veiksmingiau vykdyti turint daugiau duomenų. Kita vertus, sistemoje nenustatytas reikalavimas atlikti ES masto analizę remiantis duomenimis apie visas ES importuojamas prekes. Komisija neatlieka sistemingų tokio pobūdžio analizių, kuriomis būtų siekiama nustatyti su muitais susijusias finansines rizikas. Siekdama atlikti ES lygmens analizę, ji pradėjo įgyvendinti bandomąjį projektą „Bendri analizės pajėgumai“ („BAP“). Kaip apibūdinta [2 langelyje](#), projektas „BAP“ buvo teigiama iniciatyva, bet jo apimtis, pajėgumai ir rezultatai buvo riboti.

²⁰ PMO muitinės rizikos valdymo kompendiumo 1 tomo 4 priedas.

²¹ ISO 31 000:2018 „Rizikos valdymas. Principai ir gairės“, p. 3.

2 langelis

Bandomasis projektas „BAP“

Atsižvelgdami į Audito Rūmų²² ir Europos Parlamento rekomendacijas, Biudžeto GD, Mokesčių ir muitų sąjungos GD ir ES kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) pradėjo įgyvendinti bandomąjį projektą „BAP“, kuriuo siekta atlikti prekybos srautų analizę. Jį įgyvendinant buvo nagrinėjamas tik tam tikrų produktų importas. Remiantis projekto rezultatais 2019 m. buvo parengtos aštuonios ES rizikos informacijos formos (RIF) (žr. 53 dalį). Komisija tikėjosi, kad jomis remdamosi valstybės narės sukurs arba atnaujins rizikos profilius. Šiuo metu vykdomi su minėtų RIF rezultatais susiję tolesni veiksmai.

2020 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė muitinių veiksmų planą (žr. 16 dalį), kuriame pasiūlė pradėti įgyvendinti ES „Bendrų analizės pajėgumų“ iniciatyvą. Įgyvendinant šią iniciatyvą visų pirma bus siekiama pasinaudoti jau turimais duomenimis ir sukurti tinkamus valdymo sprendimus.

34 FRK sprendime nenustatytas reikalavimas, kad valstybės narės, atlikdamos savo rizikos analizę, naudotųsi duomenų gavybos metodais. Rekomendacijose užsimenama apie tokią galimybę, bet konkrečiai nenurodoma, kokią metodiką reikia taikyti. Trečdalis valstybių narių atsakymuose į mūsų klausimą nurodė, kad ES finansinės rizikos sistemoje nepakankamai atsižvelgiama į pažangiuosius duomenų analizės metodus (t. y. į duomenų gavybą). Dviejose valstybėse narėse, kuriose apsilankėme, sukurti rizikos profiliai remiantis tyrimų, atliekamų pasitelkiant duomenų gavybą, rezultatais (daugiausia naudojama nacionalinių duomenų bazių informacija). Šie profiliai buvo labai naudingi nustatant pažeidimus. Vis dėlto kitos trys mūsų aplankytos valstybės narės, atlikdamos savo rizikos vertinimą, tokiais metodais nesinaudojo.

35 Valstybės narės atsitiktine tvarka tikrinimui atranka tam tikrą procentinę dalį deklaracijų, kurios nėra automatiškai atrinkamos pasitelkiant rizikos profilius. Tokia atsitiktinė atranka yra itin svarbi siekiant užtikrinti, kad tikrinimo sistema būtų veiksminga, nes, be kita ko, nustatomi nauji, iki tol neaptikti rizikos signalai²³. FRK sprendime pabrėžiama, kad svarbu vykdyti **atsitiktinius tikrinimus**, bet jame nenustatytos jokios valstybių narių atrinkamų tikrinti importuojamų prekių dalių ar jų taikomų metodų suderinimo taisyklės. Rekomendacijose nepateikiama jokių papildomų nurodymų dėl to, kaip valstybės narės turėtų vykdyti atsitiktinę atranką.

²² Žr. 2017 m. metinės ataskaitos 4.23 dalies 1 rekomendaciją.

²³ Žr. PMO rizikos valdymo kompendiumą ir SMK 5 straipsnio 25 dalį.

36 Esama platforma – muitinės rizikos valdymo sistema (CRMS) – nėra tinkamai pritaikyta, kad valstybės narės galėtų sistemingai tarpusavyje dalytis informacija apie riziką keliančius importuotojus. Todėl kiekviena valstybė narė turi informacijos tik apie tuos importuotojus, kurie, jų pačių vertinimu, kelia riziką. Kadangi importuotojai gali nesunkiai pasirinkti kitą vietą prekėms deklaruoti, vienoje valstybėje narėje riziką keliančiais laikomi importuotojai gali deklaruoti importuojamas prekes kitoje valstybėje narėje, kurioje jie nelaikomi keliančiais riziką, ir taip išvengti tikrinimo.

37 Su muitais susijusios rizikos valdymo srityje patiriama problemų, kylančių dėl elektroninės prekybos²⁴. Kadangi vykdant tokią prekybą atliekama daug nedidelės vertės sandorių, ekonomiškai neefektyvu taikyti mutinį tikrinimą kiekvienai atskirai importo deklaracijai (prie kiekvienos siuntos turi būti pridedama muitinės deklaracija). Vis dėlto gali būti susiduriama su reikšminga pažeidimų rizika, o dėl to, kad importuojama daug tokio pobūdžio prekių, gali kilti didelės žalos ES finansiniams interesams. FRK sprendimu ir rekomendacijomis sukurtoje sistemoje nepakankamai atsižvelgiama į šį reiškinį: rizikos profiliai taikomi kiekvienam sandoriui (vykdant importą), o valstybės narės, siekdamos sumažinti tikrintinų sandorių skaičių, gali pasinaudoti poveikio valdymu (žr. 27 ir 28 dalis). Komisija savo muitinių veiksmų plane (žr. 16 dalį) pripažino, kad reikia imtis papildomų veiksmų siekiant užtikrinti veiksmingesnį vykdant elektroninę prekybą importuojamų prekių mutinį tikrinimą. Remiantis pasaulinėmis elektroninės prekybos tendencijomis matyti, kad bus užpildoma daugiau nedidelės vertės importo deklaracijų.

Sistema nustatomi tik riboti ataskaitų teikimo, stebėsenos ir peržiūros reikalavimai

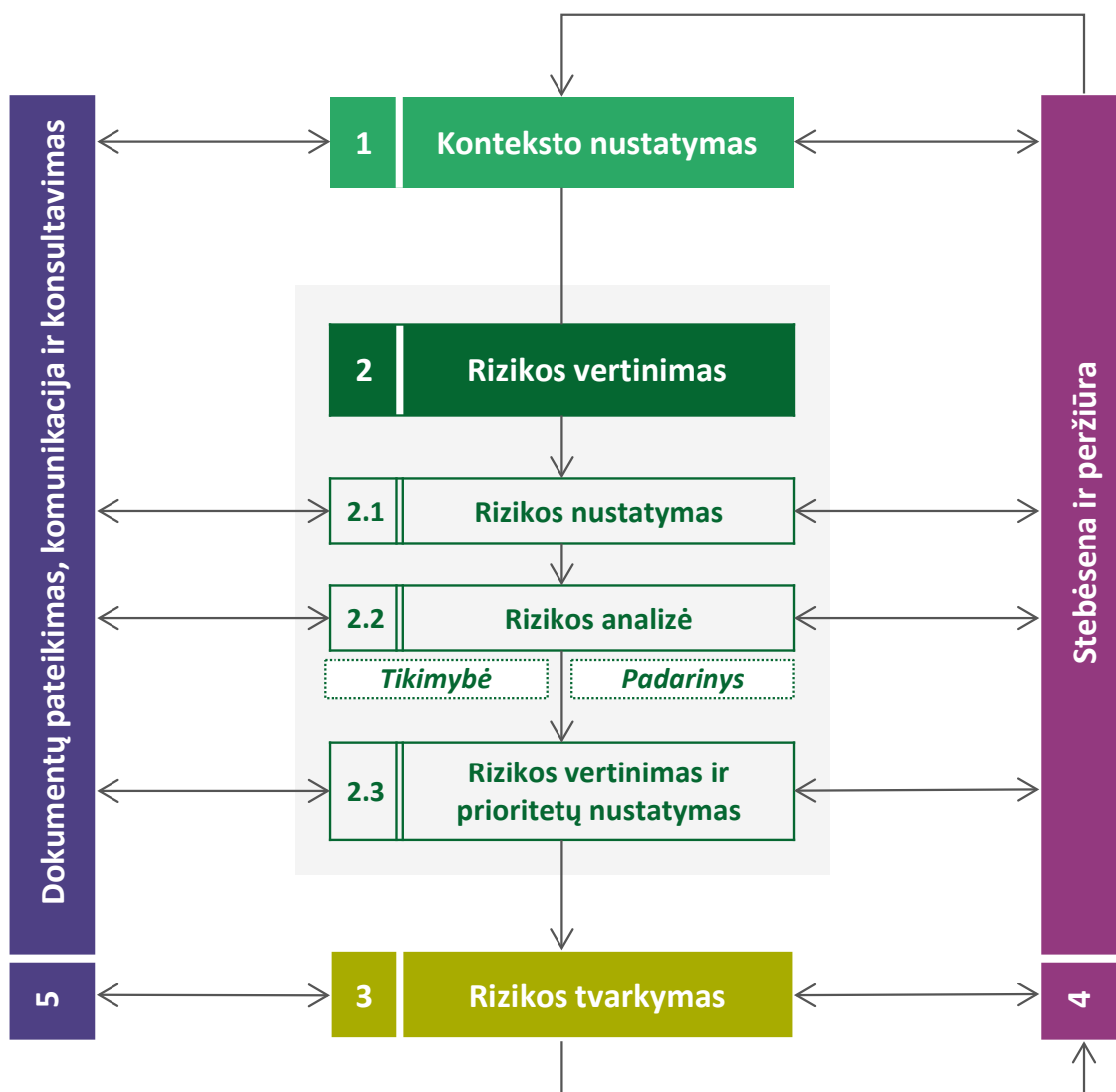
38 FRK sprendime nustatyti reguliarūs intervalai, per kuriuos valstybės narės turi Komisijai pateikti ataskaitas dėl bendrų finansinės rizikos kriterijų įgyvendinimo. Nustatėme, kad atsižvelgiant į poreikį nuolat stebėti ir peržiūrėti sistemą, šie ataskaitų teikimo intervalai gali būti per ilgi – jais neužtikrinama, kad sistema būtų veiksminga ir atnaujinama. Dvieiose mūsų aplankytose valstybėse narėse taip pat abejojama, ar tokiu dažnumu teikiant duomenis sudaromos sąlygos laiku imtis veiksmų siekiant pagerinti bendruosius rizikos kriterijus.

²⁴ Elektroninės prekybos keliamų iššūkių klausimu neseniai paskelbėme ataskaitą (Specialioji ataskaita Nr. 12/2019 „Elektroninė prekyba: vis dar reikia įveikti nemažai su PVM ir muitų surinkimu susijusių iššūkių“).

39 Įgyvendindamos Muitų sąjungos veiksmingumo (MSV) ataskaitų teikimo sistemą, valstybės narės Komisijai kasmet teikia informaciją apie savo vykdomą tikrinimą. Remiantis MSV ataskaitų duomenimis Komisijai būtų paprasčiau stebėti, kaip valstybės narės įgyvendina FRK sprendimą. Kita vertus, tokios ataskaitos nėra labai naudingos, visų pirma dėl to, kad informacijoje apie tikrinimą neatskiriamas tikrinimas, atliekamas dėl finansinių priežasčių, ir tikrinimas, atliekamas dėl saugos ir saugumo priežasčių. Be to, remiantis pateikiamais rodikliais, negalima įvertinti, kiek veiksmai arba profiliai yra veiksmingi kalbant apie konkrečias rizikos sritis.

40 PMO rizikos valdymo kompendiume nurodoma, kad: „užtikrinant, kad būtų vykdoma rizikos valdymo veiklos stebėseną ir priežiūrą ir tai, kad į rezultatus būtų atsižvelgiama politikos lygmeniu, prisidedama prie to, kad rizikos valdymas išliktų veiksmingas ilguoju laikotarpiu“ (žr. [6 diagramą](#)).

6 diagrama. Kaip stebėseną ir priežiūrą dera su rizikos valdymo procesu

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis PMO rizikos valdymo kompendiumu.

41 2020 m. spalio mėn. duomenimis, Komisija (konkrečiau, Mokesčių ir maitų sąjungos GD) nebuvo sukūrusi procedūros, kurią įgyvendinant būtų galima stebėti, kaip valstybės narės taiko sistemą. Biudžeto GD maitų tikrinimo tikslais nuolat lankosi valstybėse narėse. Vis dėlto šiuo metu neplanuojama atliekant tokius tikrinimus atsižvelgti ir į tai, kaip valstybės narės įgyvendina FRK sprendimą. Be to, nesukurtos procedūros, kurias taikydama Komisija galėtų spręsti klausimus, susijusius su tuo, kad valstybės narės nesilaiko FRK sprendimo. Žr. **3 langelį**, kuriame pateikiamas vienas konkretus atvejis, fiksuotas Danijoje.

3 langelis

Komisija nesiėmė tinkamų tolesnių veiksmų dėl to, kad Danijoje atliekamas žemo lygio maitinis tikrinimas

2010 m. Danijoje atlikęs patikrinimą Biudžeto GD nustatė, kad šioje šalyje atliekamas labai žemo lygio maitinis tikrinimas. Šiuo klausimu jis pranešė apie nustatytą faktą, ir iki 2015 m. dėl jo ėmėsi tolesnių veiksmų, bet vėliau nagrinėjimą nutraukė, nors Danija iš esmės padėtis nepagerino, o minėta problema galėjo turėti padarinių FRK sprendimo įgyvendinimui. Nuo to laiko Komisija šiuo klausimu į Danijos maitinę oficialiai nesikreipė.

Be to, 2017 m. Danijos audito rūmai (*Rigsrevisionen*), atsižvelgdami į 2010 m. Komisijos pateiktą kritiką, paskelbė ataskaitą²⁵. Joje, be kita ko, padaryta išvada, kad maitinio tikrinimo lygis tebėra labai žemas, rizikos valdymo sistemoje yra didelių trūkumų ir neatliekamos atsitiktinės patikros.

42 ES RIF – tai internetinės formos, kuriomis naudojamosi Komisijos tarnybos su valstybėmis narėmis keičiasi informacija apie rizikos signalus (žr. **53** dalį). Nors valstybėms narėms netaikomas teisinis reikalavimas pateikti su minėtomis formomis susijusią grįžtamąją informaciją, tam, kad būtų galima užtikrinti nuoseklų rizikų valdymą, būtina imtis tinkamų tolesnių veiksmų dėl naudojant ES RIF pateiktų duomenų. Nors Komisija prisidėjo įgyvendinant bandomąjį projektą „BAP“ (žr. **2 langelį**), o Biudžeto GD pasirinktose valstybėse narėse atliko maitų patikras, ji nesiėmė tolesnių veiksmų, siekdama nustatyti, ar valstybės narės tinkamai šalina ES RIF nustatytas rizikas. Komisija neatliko reguliarios valstybių narių pateiktos grįžtamosios

²⁵ 2017 m. gruodžio mėn. ataskaita Nr. 7/2017 „Rigsrevisionens beretning om SKATs kontrol og vejledning på toldområdet“ („Nacionalinių audito rūmų ataskaita dėl Danijos maitinės tikrinimo ir rekomendacijų maitų srityje“).

informacijos analizės ir nesiėmė veiksmų tam tikrų valstybių narių neveiklumo problemai spręsti.

43 Remiantis mūsų analizės duomenimis, 2019 m. trys valstybės narės nepateikė jokios grįžtamosios informacijos, o keturios valstybės narės pateikė grįžtamąją informaciją, susijusią su vos keliomis ES RIF. Beveik pusėje (43 %) atvejų, kai valstybės narės pateikė grįžtamąją informaciją, jos nenurodė, ar buvo sukūrusios ar atnaujinusios rizikos profilį, kad galėtų šalinti ES RIF nurodytą problemą, ar jose jau buvo naudojamas rizikos profilis šiai problemai spręsti.

44 Siekiant užtikrinti veiksmingą muitinės rizikos valdymą, svarbu nustatyti tinkamas peržiūros priemones, kurias taikant sistema veiktų geriau. Šiuo atžvilgiu PMO teigia, kad reikėtų sukurti patikimą sistemą, kurioje būtų nustatyti peržiūros kriterijai, ir kad tokie vertinimai turėtų apimti visus rizikos valdymo elementus.

45 Siekiant aptarti klausimus, susijusius su muitų rizikos valdymu ES, buvo suburta ekspertų grupė, kurią sudaro visų valstybių narių muitinių ir Komisijos atstovai. Remiantis rekomendacijomis, ši grupė prireikus turėtų peržiūrėti pagrindinius klausimus, susijusius su sistemos įgyvendinimu. Tačiau Komisija dar nėra parengusi aiškos FRK sprendimo ir gairių peržiūros politikos, kurioje būtų nustatyti orientyrai ir kriterijai.

Sistema neužtikrinamas vienodas muitinio tikrinimo taikymas

Valstybėse narėse vis dar taikoma skirtinga rizikos valdymo praktika

46 Penkiose mūsų aplankytose valstybėse narėse laikomasi nuomonės, kad rizikos valdymo sistemos, kurias jos sukūrė prieš priimant FRK sprendimą, jau iš esmės atitiko FRK sprendimo nuostatas. Manoma, kad siekiant visapusiškai atitikti FRK sprendimą užteks padaryti keletą nedidelių pakeitimų. Šiose valstybėse narėse, siekiant pritaikyti jų rizikos valdymo sistemą, daugiausia buvo priderinti jų esami profiliai, susieti su atitinkamais finansinės rizikos kriterijais (tik viena valstybė narė sukūrė tam tikrus rizikos profilius pagal kriterijus, kurie dar neįtraukti į esamus profilius). Taip pat atkreipėme dėmesį į tai, kad priderindamos rizikos profilius prie FRK sprendimu nustatytų kriterijų, valstybės narės pasinaudojo ne visais rekomenduojamais rodikliais. Taigi, valstybės narės, vykdydamos tikrintinų muitinės deklaracijų atranką, taiko nevienodus kriterijus.

47 Mūsų aplankytose valstybėse narėse nemanoma, kad įgyvendinus FRK sprendimą padidės jose vykdomo tikrinimo pajėgumai. Iki FRK sprendimo įgyvendinimo jose taikytas rizikos valdymo metodas nelabai pasikeitė; kita vertus, ir nemanoma, kad jis pasikeis. **4 langelyje** pateikiami du šių šalių pastabų dėl FRK sprendimo ir rekomendacijų taikymo poveikio jų rizikos valdymo sistemoms pavyzdžiai.

4 langelis

Valstybių narių nuomonė apie jų finansinių muitų rizikos valdymo sistemų pokyčius, kuriuos lėmė FRK sprendimo įgyvendinimas

Vienoje mūsų aplankytoje valstybėje narėje laikomasi nuomonės, kad joje taikoma sistema jau visapusiškai atitinka FRK sprendimo nuostatas. Esą „nei sprendime, nei rekomendacijose nepateikiama jokių esminių duomenų apie rizikos analizės procedūrą. Šiais dokumentais tik numatoma plati sistema. FRK sprendimu tiesiog konceptualizuojami valstybių narių jau taikomi finansinės rizikos analizės metodai“.

Kitoje valstybėje narėje buvo teigiama kad „FRK sprendimu oficialiai įforminama šiuo metu vykdomos muitų administravimo veiklos finansų srityse tąsa“.

48 17 iš 27 (t. Y. 63 %) valstybių narių, atsakydamos į klausimyno, kurį joms išsiuntėme prieš patvirtinant rekomendacinį dokumentą, klausimus, nurodė, kad FRK sprendimo įgyvendinimas nelems reikšmingų jų rizikos valdymo sistemų pokyčių. Dauguma iš dešimties valstybių narių, kurios pažymėjo, kad joms reikės padaryti reikšmingų pakeitimų, nurodė, kad daugiausia problemų patirs atnaujinamos savo IT sistemos.

49 Be to, mūsų aplankytose valstybėse narėse rizikos profiliai taikomi tik atliekant tikrinimą prieš prekių išleidimą. Atlikdamos tikrinimą po prekių išleidimo jos nevykdė jokios sisteminės rizikos analizės, kuriai būtų pasitelkiami FRK sprendimo kriterijais grindžiami rizikos profiliai (žr. **25** dalį).

50 Mažindamos tikrinimo priemonių skaičių iki priimtino lygio, valstybės narės taiko skirtingus metodus. Mūsų aplankytose valstybėse narėse vykdant tikrinimo atranką (ji vykdoma įgyvendinant automatizuotą rizikos analizės sistemą), rizikos profiliuose buvo plačiai taikomas poveikio valdymas. Nors šios valstybės narės pasitelkė daugumą arba visus FRK sprendime nurodytus metodus, iš esmės skyrėsi šių metodų taikymo būdai.

51 7 *diagramoje* nurodytos mūsų aplankytų valstybių narių naudojamos poveikio valdymo priemonės, kurias jos taiko rizikos profiliams tais atvejais, kai nurodoma per maža tam tikros gaminių grupės iš konkrečios kilmės šalies vertė. Matyti, kad kiekvienoje valstybėje narėje tos pačios importo deklaracijos atveju rekomendacija atlikti tikrinimą gali būti taikoma arba ne. Pavyzdžiui, importuojant tam tikrą produktų svorį (kai vertė nesiekia kiekvienoje valstybėje narėje taikomos mažiausios ribos):

- valstybėje narėje B nebūtų pasirenkama tikrinti šių produktų, nes jie nesiekia svorio ribos;
- šie produktai būtų arba nebūtų atrenkami valstybėse narėse A ir D, nes tikrintinų produktų procentinė dalis jose nėra vienoda – ją lemia skirtumas tarp deklaruotos vertės ir ribos, taip pat importuotojas;
- šie produktai būtų atrenkami valstybėse narėse C ir E, nes svoris nėra poveikio vertinimui taikomas kriterijus. Kita vertus, daug labiau tikėtina, kad Sprendimo nuostatų bus nesilaikoma šiose dviejose valstybėse narėse, o ne kitose trijose valstybėse narėse.

7 diagrama. Poveikio valdymo priemonės, naudojamos rizikos profiliuose, taikomuose tais atvejais, kai nurodoma per maža tam tikrų produktų iš konkrečios kilmės šalies vertė

Taip

Ne

Valstybė narė	Neįtraukti tam tikri ekonominės veiklos vykdytojai (arba taikoma mažesnė tikrinimų procentinė dalis)	Svorio riba	Kitokio pobūdžio procentinės dalies sumažinimas ir rekomendacijų nesilaikymas
A		50 kg	Tikrinimų procentinės dalys, grindžiamos kitais rizikos rodikliais.
B		1 000 kg	netaikoma
C			Aukštas nesilaikymo lygis (virš 50 %).
D			Didesnės tikrinimo procentinės dalys konkrečiais atvejais.
E			Aukštas nesilaikymo lygis (bendras lygis – 25 %).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis valstybėse narėse surinkta informacija.

52 Mūsų aplankytose valstybėse narėse labai skiriasi tai, kaip dažnai nesilaikoma rekomendacijų, nurodytos priežastys, stebėseną ir tolesni veiksmai. Tikrinimo rekomendacijų nesilaikyta 1,6–60 % atvejų. **8 diagramoje** nurodoma, kaip valstybės narės tvarko nesilaikymo atvejus. Kadangi nenustatyta taisyklių ar sąlygų, kada galima nesilaikyti rekomendacijų, valstybės narės turi visišką laisvę nuspręsti, ar atlikti rekomenduojamą tikrinimą. Valstybėse narėse taip pat nevienodai pagrindžiama tai,

kodėl nesilaikoma rekomendacijų: kai kuriose iš jų leidžiama nesilaikyti rekomendacijų tik esant tam tikriems iš anksto nustatytiems ypatumams, o kitos valstybės narės sprendimą priima kiekvienu konkrečiu atveju (žr. 29 dalį).

8 diagrama. Muitinio tikrinimo rekomendacijų nesilaikymas mūsų aplankytose valstybėse narėse

Taip

Ne

**Būtinas patvirtinimas,
bet neturi būti gautas aukštesnės pareigas einančio
pareigūno patvirtinimas**

Valstybė narė	Būtina atitikti tam tikrus iš anksto nustatytus kriterijus	Privaloma į sistemą įrašyti pagrindimą	Privaloma gauti aukštesnės pareigas einančio pareigūno patvirtinimą
A			
B			
C			
D			
E			

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis valstybėse narėse surinkta informacija.

Valstybės narės nevienodai nustato ir vertina rizikos signalus

53 SMK įgyvendinimo akte²⁶ nurodoma, kad elektroninė sistema turėtų būti naudojama muitinėms bendrauti tarpusavyje bei muitinėms ir Komisijai bendrauti

²⁶ 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/2447, kuriuo nustatomos išsamios tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, nuostatų įgyvendinimo taisyklės (OL L 343, 2015 12 29, p. 558–893).

taikant bendruosius rizikos kriterijus ir standartus²⁷. ES lygmeniu pagrindinės rizikos valdymo IT priemonės yra muitinės rizikos valdymo sistema (MRVS) ir Kovos su sukčiavimu informacinė sistema (AFIS). MRVS sudaro sąlygas visos ES mastu keistis su rizika susijusia informacija naudojantis internetinėmis formomis RIF. IRF gali išsiųsti valstybė narė arba Komisija (ES RIF). AFIS – tai sistema, kurioje OLAF skelbia tarpusavio pagalbos pranešimus (valstybių narių prašymus imtis veiksmų reaguojant į OLAF patikrinimų metu nustatytas rizikas). Šiose sistemose valstybėms narėms pateikiama informacija apie rizikas, kuria jos naudojasi įgyvendindamos savo rizikos analizės sistemas.

54 Penkios mūsų aplankytos valstybės narės nurodė, kad, jų nuomone, valstybių narių pateikiamos RIF ne visada pakankamai aiškos, vadinasi, jomis naudojantis nebuvo lengviau sukurti rizikos profilį, o tokiose IRF paprastai nurodoma ir pasikartojanti, ir vienkartinė rizika. Be to, 21 valstybė narė (t. y. 78 %), atsakydama į mūsų klausimyno klausimus, laikėsi nuomonės, kad „jei ES lygmeniu būtų išsamiau tvarkoma su rizika susijusi informacija (pavyzdžiui, Komisijai atliekant išankstinę valstybių narių RIF analizę), būtų galima atlikti efektyvesnę ir labiau suderintą rizikos analizę“.

55 Valstybės narės nevienodai interpretuoja tarpusavio pagalbos pranešimuose arba RIF pateikiamus rizikos signalus. Pavyzdžiui, valstybėse narėse taikomi labai nevienodi rizikos profiliai, sukurti reaguojant į tarpusavio pagalbos pranešimus tais atvejais, kai nurodoma per maža tam tikrų produktų iš konkrečios kilmės šalies vertė. Taip pat labai skiriasi rizikos profiliai, kuriuos valstybės narės sukuria reaguodamos į ES RIF, sukurti atlikus duomenų analizę Komisijos bandomojo projekto „BAP“ metu. Tik vienoje iš mūsų aplankytų valstybių narių taikomos priemonės siekiant sumažinti importuojamų prekių tikrinimo priemonių skaičių tais atvejais, kai ES RIF nurodomi importuojamų prekių kodai ir kilmės šalys.

56 Į sistemą neįtrauktos taisyklės, kuriomis siekiama suderinti atsitiktinę atranką (žr. 35 dalį). Kaip matyti 9 diagramoje, pastebėjome, kad mūsų aplankytose valstybėse narėse taikomi skirtingi metodai. Valstybėse narėse atsitiktinės atrankos procentinės dalys (t. y. pagal rizikos profilius neatrinktų deklaracijų, kurios vėliau atsitiktinai atrenkamos tikrinimui, dalis) skiriasi; šios procentinės dalys aplankytose valstybėse narėse svyruoja nuo 0,0067 % iki 0,5 %). Kadangi taikomi skirtingi metodai, galimybė, jog įgaliotasis ekonominės veiklos vykdytojas bus atrinktas atsitiktiniam tikrinimui vienoje iš aplankytų valstybių narių yra 74 kartus didesnė nei kitose valstybėse narėse. Dviejose valstybėse narėse į atsitiktinės atrankos procedūrą neįtraukiama nemažai

²⁷ Ten pat, 36 straipsnis.

deklaracijų, nes supaprastintoms deklaracijoms netaikoma nei rizika grindžiama, nei atsitiktinė atranka (žr. 59 dalį).

9 diagrama. Aplankytose valstybėse narėse 2019 m. taikytos atsitiktinės atrankos procentinė dalis

 Taip
 Ne

Valstybė narė	Deklaracijos, kurioms taikoma procentinė dalis			Papildoma informacija
	Standartinė	Supaprastinta	Papildoma	
A				Skirtingos procentinės dalys pagal deklaracijos rūšį
B				Kiekviena muitinė gali pakoreguoti atsitiktinės atrankos procentinę dalį
C	Atsitiktinė tikrintinų deklaracijų atranka nevykdoma automatizuotai.			Muitinės atlieka tam tikrus atsitiktinius tikrinimus
D				Skirtingos procentinės dalys pagal tikrinimo rūšį (fizinis ar dokumentų tikrinimas)
E				

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis valstybėse narėse surinkta informacija.

Valstybės narės su kitomis valstybėmis narėmis sistemingai nesidalija informacija apie riziką keliančius importuotojus

57 36 dalyje nurodėme, kad esama platforma, kurioje su kitomis valstybėmis narėmis būtų galima dalytis informacija apie riziką keliančius importuotojus, nėra tinkamai pritaikyta. Taip pat nustatėme, kad valstybės narės, valdydamos savo rizikas, su kitomis valstybėmis narėmis sistemingai nesidalija informacija apie šiuos riziką keliančius importuotojus.

58 Be to, skiriasi valstybių narių taikomi metodai, pagal kuriuos importuotojai klasifikuojami kaip įtartini ekonominės veiklos vykdytojai, taip pat jos nevienodai naudoja šią informaciją ir savo rizikos profiliuose. Kai kurios valstybės narės yra sudariusios įtartinų ekonominės veiklos vykdytojų sąrašą, kuris taikomas keletui rizikos profilių siekiant, kad šie prekyautojai būtų tikrinami nuodugniau. Kitos valstybės narės kiekviename rizikos profilyje tiesiogiai nurodo, kurių prekyautojų atžvilgiu reikėtų taikyti daugiau (arba mažiau) tikrinimo priemonių. Valstybės narės taip pat skirtingai apibrėžia ir nustato įtartinus ekonominės veiklos vykdytojus. Kai kuriose valstybėse narėse nustatymas atliekamas kiekvienu konkrečiu atveju, o kitose taikomas automatizuotas procesas.

Ne visose valstybėse narėse atliekama automatizuota visų deklaracijų (standartinių ir supaprastintų) rizikos analizė

59 Prekės muitinei pateikiamos užpildant standartinę deklaraciją, kurioje nurodoma visa teisiškai privaloma informacija. Tačiau kai kurie importuotojai naudoja supaprastinto deklaravimo sistema, pagal kurią jie gali nepateikti tam tikrų duomenų ar dokumentų, o kartais gali tiesiog įtraukti importuojamas prekes į savo finansinius dokumentus. Tokiais atvejais importuotojas privalo per konkretų laikotarpį pateikti papildomą deklaraciją, kurioje turi būti nurodyta visa standartinėje deklaracijoje pateiktina informacija. Aplankytose valstybėse narėse supaprastintų deklaracijų procentinė dalis sudarė 25–95 % nuo visų pateiktų deklaracijų.

60 Dviejose aplankytose valstybėse narėse automatizuota rizikos analizė, kurią atliekant naudojami FRK sprendimu grindžiami rizikos profiliai, netaikoma nei supaprastintoms deklaracijoms, nei su jomis susijusioms papildomoms deklaracijoms. Tokia praktika neatitinka FRK sprendime nustatytų reikalavimų. Vadinasi, automatizuota rizikos analizė visiškai netaikoma nemažam skaičiui importuojamų prekių. Kitose trijose aplankytose valstybėse narėse rizikos profiliai taikomi bent jau papildomoms deklaracijoms. **10 diagramoje** matyti, kaip mūsų aplankytos valstybės narės atlieka automatizuotą supaprastintų ir papildomų deklaracijų rizikos analizę.

10 diagrama. Kaip aplankytos valstybės narės atlieka automatizuotą supaprastintų ir papildomų deklaracijų rizikos analizę

Taip

Taip, bet su tam tikrais apribojimais

Ne

Valstybė narė	Automatizuota rinkos analizė	
	Taikoma supaprastintoms deklaracijoms	Taikoma papildomoms deklaracijoms
A		
B		
C		
D		
E		

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis valstybėse narėse surinkta informacija.

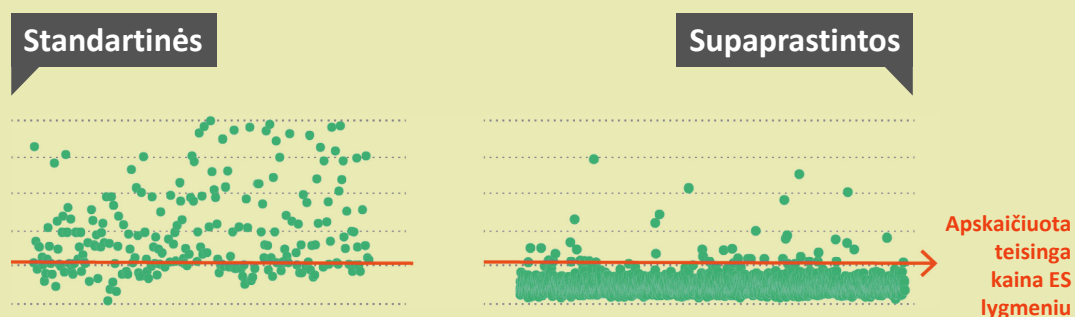
61 Vienoje iš aplankytų valstybių narių galėjome išnagrinėti importo deklaracijose pateiktą informaciją apie atrinktus produktus taikant standartines ir supaprastintas procedūras. Remiantis [5 langelyje](#) pateiktu pavyzdžiu matyti, kad supaprastintoms deklaracijoms netaikant automatizuotos rinkos analizės kai kuriose valstybėse narėse gali būti surenkama mažiau muitų.

5 langelis

Su supaprastintomis deklaracijomis susijusi rizika, kad bus nurodyta per maža prekių vertė

Vienoje mūsų aplankytoje valstybėje narėje standartinės ir supaprastintos muitinės deklaracijos pateikiamos dviejose atskirose IT sistemose. Atlikome keturių rūšių prekių, pagamintų tam tikroje šalyje ir užregistruotų šiose dviejose sistemose 2019 m. liepos–rugpjūčio mėn., importo analizę ir nustatėme, kad dviejų prekių atvejais supaprastintose deklaracijose pateikta šių importuojamų prekių kilogramo vertė buvo sistemingai mažesnė nei standartinėse deklaracijose nurodyta vertė. Supaprastintose deklaracijose nurodytos importuotų prekių kainos sudarė sankaupas (žr. toliau pateiktą paveikslą), kurios nesiekia apskaičiuotų „teisingų“ kainų ribos (t. y. jei kaina mažesnė už tokią ribą, yra rizika, kad deklaracijose pateikta mažesnė vertė, todėl reikia jas patikrinti).

Toliau pateiktose diagramose matyti ryškus vienos kategorijos produktų deklaruotos kilogramo vertės pasiskirstymo skirtumas, atsižvelgiant į deklaracijos tipą. Jei šiuo atveju būtų taikoma rizikos, kad gali būti nurodyta per maža vertė, nustatymo metodika, tikrinimui reikėtų atrinkti apie du trečdalius supaprastintų deklaracijų. Tačiau, kadangi valstybė narė neatlieka automatizuotos supaprastintų deklaracijų rizikos analizės, jos sistemoje nebuvo pažymėta, kad prekes reikia patikrinti.

Pastaba. Kadangi supaprastintoms deklaracijoms taikomos IT sistemos svorio vertės apvalinamos iki artimiausio kilogramo, į šią analizę neįtraukėme deklaracijų, kurių svoris yra mažesnis už iš anksto nustatytą svorį, dėl ko būtų kilę nepagrįstų prielaidų, kad buvo per mažos prekių vertės nurodymo rizika.

Išvados ir rekomendacijos

62 Atliekant auditą buvo vertinama, ar Komisijos drauge su valstybėmis narėmis parengta rizikos valdymo sistema (grindžiama FRK sprendimu ir papildomomis rekomendacijomis) užtikrinama, kad būtų vienodai taikomas muitinis tikrinimas, siekiant apsaugoti ES finansinius interesus. FRK sprendimo ir rekomendacijų įgyvendinimas yra svarbus žingsnis siekiant, kad muitinės tikrinimas būtų taikomas vienodai. Vis dėlto darome išvadą, kad sistema neužtikrinama, kad tikrinimo atranka būtų pakankamai suderinta siekiant apsaugoti ES finansinius interesus. Šią padėtį labiausiai lemia sistemos koncepcijos trūkumai, dėl kurių valstybės narės gali ją įgyvendinti labai nevienodai. Dėl to reikalavimų neatitinkantys veiklos vykdytojai galėtų pasinaudoti ES įvežimo punktais, kuriuose taikoma mažiau muitinio tikrinimo priemonių.

63 Gali būti tinkamai nenustatomi prioritetai tikrinti importuojamas prekes, kurios kelia didesnę riziką ES finansiniams interesams (žr. **21** dalį). FRK sprendimas nėra pakankamai išsamus, į jį neįtraukti visi SMK nustatyti reikalavimai, be to, jame valstybėms narėms suteikiama pernelyg daug laisvės jį įgyvendinti savo nuožiūra, įskaitant būdus taikyti mažiau tikrinimo priemonių. Rekomendacijos nėra teisiškai privalomos, jose nepateikiama aiškių ir tikslų nurodymų, susijusių su konkrečiais punktais (žr. **22–29** ir **35** dalis). Nesukurtos ES lygmens platformos ar duomenų bazės, kuriomis naudojantis būtų galima sistemingai keisti informacija apie visus riziką keliančius importuotojus (žr. **36** dalį). Sistemoje netaikomos tinkamos priemonės rizikoms elektroninės prekybos srityje mažinti (žr. **37** dalį). Dabartinė stebėsenos ir peržiūros tvarka nėra tinkama (žr. **38–45** dalis). ES rizikos signalais valstybėms narėms ne visada perduodami aiškūs nurodymai, kuriuos jos turi pasitelkti kurdamos rizikos profilius (žr. **53–56** dalis). Kai kuriose valstybėse narėse nemažam į ES importuojamų prekių skaičiui automatizuota rizikos analizė neatliekama (žr. **59–61** dalis).

1 rekomendacija. Geriau užtikrinti, kad būtų taikomas vienodas muitinis tikrinimas

Komisija turėtų sustiprinti vienodą muitinio tikrinimo taikymą imdamasi toliau išvardytų priemonių, kurioms reikalinga valstybių narių parama ir prireikus patvirtinimas:

- a) nustatydamą griežtesnes taisykles valstybėms narėms, pavyzdžiui, į sistemą įtraukiant nurodymus ir informaciją, įskaitant nurodymus ir informaciją apie procedūras ir kriterijus, kurių valstybės narės turi laikytis mažindamos tikrinimo

priemonių skaičių (taip pat sprendimo nesilaikyti rekomendacijų atveju), sistemos taikymo tikrinimui po prekių išleidimo taisyklės ir atsitiktinės atrankos taikymo taisyklės; taip pat reikia perkelti kai kurias šiuo metu į rekomendacijas dėl FRK sprendimo įtrauktas taisyklės;

- b) į FRK sprendimą įtraukdama nuostatas, o į rekomendacijas – taisyklės, kuriomis būtų užtikrinama, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į rizikas, susijusias elektroninės prekybos importu;
- c) gerindama rizikos signalų kokybę, visų pirma, nustatydama reikalavimą, kad valstybės narės parengtų aiškesnes ir išsamesnes RIF; užtikrindama kad būtų parengti išsamūs nurodymai, kaip naudoti ES RIF ir tarpusavio pagalbos pranešimus; taip pat stebėdama, kaip valstybės narės įgyvendina RIF, be kita ko, reikalaudama, kad valstybės narės pateiktų privalomą grįžtamąją informaciją;
- d) įvertindama, koku mastu valstybių narių rizikos profiliuose atsižvelgiama į įvairių rūšių deklaracijas (standartines ir supaprastintas), ir užtikrindama, kad būtų pašalintos esamos spragos;
- e) kurdama, įgyvendindama ir prižiūrėdama visos ES rizikos duomenų bazes (pavyzdžiui, įtartinų ekonominės veiklos vykdytojų sąrašus), kuriomis galėtų naudotis valstybės narės;
- f) nustatydama patikimą valstybių narių taikomos sistemos stebėsenos ir peržiūros tvarką.

Terminas: 2022 m.

64 Neatliekama tinkama ES masto finansinių rizikų muitų srityje analizė, kuri būtų grindžiama duomenimis apie visą ES importą (žr. [30–34](#) dalis). Dabartinėje sistemoje nustatyti bendrieji kriterijai ir rodikliai, kuriuos valstybės narės turi taikyti atlikdamos rizikos analizę, leidžiant joms savo nuožiūra parengti išsamius rizikos profilius, kuriais remiantis atrenkamos tikrintinos importuojamos prekės. Sistema nesukurtas integruotas finansinių rizikų valdymo ES lygmeniu metodas. Ją įgyvendinat valstybių narių taikomos procedūrose dar neįvyko pokyčių, būtinų ES finansiniams interesams tinkamai apsaugoti (žr. [46–52](#) dalis).

2 rekomendacija. Kurti ir įgyvendinti visaverčius ES lygmens analizės ir koordinavimo pajėgumus

Komisija turėtų ES lygmeniu sukurti pagrindinę funkciją, kurią vykdant būtų teikiamos geresnės rekomendacijos, kaip įgyvendinti bendrus muitinio tikrinimo veiksmus. Šiuo tikslu reikėtų sutelkti Komisijos ir valstybių narių ekspertines žinias siekiant atlikti pagrindinių rizikų muitų srityje analizę ir nustatyti, kaip būtų galima geriausiai jas šalinti.

Komisija turėtų išnagrinėti, kaip galima šį tikslą įvykdyti veiksmingai ir tvariai. Be kita ko, galima įgyvendinti tokius scenarijus: suteikti daugiau atsakomybės jau sukurto darbo grupėms muitų klausimais; sukurti specialią generalinio direktorato tarnybą (arba tarpžinybinę Mokesčių ir muitų sąjungos GD, Biudžeto GD ir OLAF tarnybą), arba sukurti specialią agentūrą.

Vykdant pagrindinę funkciją, reikėtų:

- a) apibrėžti (pavyzdžiui, reikšmingumo aspektu) rizikas, kurioms reikėtų taikyti integruotą metodą (su ES susijusios rizikos) ir, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, užtikrinti, kad tokios rizikos būtų tinkamai šalinamos;
- b) sukurti ir įgyvendinti veiksmingus duomenų gavybos pajėgumus, kad būtų galima atlikti ES lygmens analizę ir nustatyti su ES susijusias rizikas;
- c) išnagrinėti būdus, kaip sukurti su valstybių narių importo ir rizikos valdymo sistemomis suderinamas rizikos mažinimo IT sistemas, siekiant, kad su ES susijusios rizikos atvejais būtų galima tiesiogiai ir automatizuotai taikyti rekomendacijas atlikti tikrinimą.

Terminas: 2023 m.

Šią ataskaitą priėmė V kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Tony Murphy, Liuksemburge 2021 m. vasario 23 d.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Klaus-Heiner Lehne

Akronimai ir santrumpos

AFIS: Kovos su sukčiavimu informacinė sistema

Audito Rūmai: Europos Audito Rūmai

BAP: bendri analizės pajėgumai

Biudžeto DG: Biudžeto generalinis direktoratas

BMK: Bendrijos muitinės kodeksas

BNPj: bendrosios nacionalinės pajamos

COMEXT: Eurostato išorės prekybos statistikos duomenų bazė

ES: Europos Sąjunga

FRK sprendimas: Įgyvendinimo sprendimas dėl finansinės rizikos kriterijų ir standartų

ISO: Tarptautinė standartizacijos organizacija

IT: informacija ir technologijos

Mokesčių ir muitų sąjungos GD: Mokesčių ir muitų sąjungos generalinis direktoratas

MRVS: Muitinės rizikos valdymo sistema

MSVR: Muitų sąjungos veiklos rezultatai

OLAF: Europos kovos su sukčiavimu tarnyba

PMO: Pasaulio muitinių organizacija

PVM: pridėtinės vertės mokestis

RIF: informacijos apie riziką forma

SESV: Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

SMK: Sąjungos muitinės kodeksas

TNI: tradiciniai nuosavi ištekliai

Žodynėlis

Ilgaliotasis ekonominės veiklos vykdytojas: Asmuo ar įmonė, kuris laikomas patikimu, todėl gali naudotis privalumais, kai vykdomos muitinių operacijos.

Muitinės deklaracija: Oficialus dokumentas, kuriame pateikiama išsami informacija, reikalinga importo, eksporto ar kitoms muitinėms procedūroms vykdyti.

Muitinis tikrinimas: Procedūra, kurios metu patikrinama atitiktis ES muitų taisyklėms ir kitiems susijusiems teisės aktams.

Muitų nepriemoka: Importo mито, kurio būtų tikimasi visai ekonomikai, ir faktiškai surinktos sumos skirtumas.

Muitų sąjunga: Šalių grupės susitarimo dėl laisvos tarpusavio prekybos rezultatas, kai importui iš kitų šalių taikomas bendrasis tarifas.

Rizikos profilis: Rizikos kriterijų rinkinys, kuriuo naudojantis galima lengviau nustatyti tikrintinas didesnę riziką keliančias muitinės deklaracijas.

Rizikos signalas: Informacija apie galimą riziką, kurią galima naudoti kuriant rizikos profilius.

Rizikos valdymas: Sistemiškas rizikų nustatymas ir veiksmai, kuriais siekiama jas sušvelninti arba pašalinti ar sumažinti jų poveikį.

**EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ
SPECIALIOSIOS ATASKAITOS „MUITINIS TIKRINIMAS: NEPAKANKAMAS
SUDERINIMAS DARO ŽALĄ ES FINANSINIAMS INTERESAMS“ PASTABAS**

SANTRAUKA

I. Pastaraisiais metais Europos Komisija bendradarbiavo su valstybėmis narėmis siekdama pagerinti muitinės rizikos valdymo sistemą, kad būtų sustiprintas tikrinimas ir užtikrintas teisėtų muitų surinkimas. Dirbant šį darbą pasiekti svarbūs orientyrai – visų pirma 2018 m. buvo priimtas Sprendimas dėl finansinės rizikos kriterijų (FRK), o 2019 m. – prie šio sprendimo pridėtos rekomendacijos. Be to, Komisija bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, kad pagerintų Muitinės audito vadovą. Komisija su valstybėmis narėmis taip pat aktyviai dalyvauja įvairiose ekspertų grupėse, siekdama nustatyti geriausią praktiką ir pašalinti nustatytus trūkumus. Tačiau, kaip nurodyta šioje audito ataskaitoje, dar reikia daug nuveikti, kad bendra rizikos valdymo sistema būtų taikoma vienodai. Šiuo metu Komisija rengia naują Rizikos valdymo strategiją – joje bus siūlomi veiksmai šiam tikslui pasiekti. Komisija tikisi, kad valstybės narės pritars šiam tikslui ir palankiai vertins Komisijos pateiktus pasiūlymus.

IVADAS

05. Komisija atlieka patikrinimus, kad užtikrintų nuoseklų ES muitų teisės aktų taikymą visose valstybėse narėse ir kad būtų apsaugoti Sąjungos finansiniai interesai. Valstybėms narėms, kurios neatlieka tikrinimų ir taip praranda tradicinius nuosavus išteklius, kyla atsakomybės už nuostolius rizika, todėl tai yra paskata joms dirbti kruopščiau, kad išvengtų šios atsakomybės.

12. Nors muitų nepriemoka nebuvo apskaičiuota, Komisija, atlikdama TNI patikrinimus ir tolesnius veiksmus, kurių imamas po tokių patikrinimų, reguliariai nustato prarastas muitų sumas. Valstybių narių reikalaujama sumokėti atitinkamas sumas ir jos surenkamos į ES biudžetą. Į Komisijos atliekamų patikrinimų metu nustatytus trūkumus ir atitinkamus TNI nuostolius yra atsižvelgiama planuojant Komisijos metinę valstybių narių tikrinimo programą.

Be to, Komisija nustatė sukčiavimo mechanizmą, dėl kurio ES biudžetas patyrė TNI nuostolių, nes buvo nurodomos per mažos gaminių, ypač tekstilės gaminių ir batų iš Kinijos Liaudies Respublikos, vertės. Kol buvo vykdomi patikrinimai ir tolesnė analizė, Biudžeto generalinis direktoratas į 2018–2019 m. metines veiklos ataskaitas įtraukė išlygą. Dabar Komisija yra parengusi metodiką šiems TNI nuostoliams apskaičiuoti. Ją įgyvendinus būtų užtikrinta, kad TNI nuostolių, patirtų dėl sukčiavimo nurodant per mažą gaminių vertę, valstybės narės neturėtų kompensuoti savo bendrųjų nacionalinių pajamų (BNPj) įnašais.

PASTABOS

24. Komisija pažymi, kad šioje dalyje Audito Rūmų nurodyti elementai yra apibrėžti Rekomendacijose. Komisija atitinkamus elementus ketina perkelti į Sprendimą.

28. Komisija sutinka, kad šioje dalyje Audito Rūmų minimas poveikio valdymas yra aprašytas Rekomendacijose ir kad kai kurie elementai turėtų būti perkelti į Sprendimą, siekiant užtikrinti, kad didžiausią riziką keliantys atvejai būtų tikrinami.

29. Komisija ketina užtikrinti, kad į FRK sprendimą būtų įtrauktos bendros priemonės, susijusios su rekomendacijų nesilaikymu, ir kad konkrečios šiuo metu Rekomendacijose aprašytos priemonės būtų perkeltos į Sprendimą.

30. Komisija padarė tokią pačią išvadą, kokią šioje dalyje daro Audito Rūmai, ir savo Muitinės veiksmų plane, paskelbtame 2020 m. rugsėjo mėn., pripažino būtinybę ES lygmeniu atlikti duomenų gavybą ir vykdyti duomenų analizę („Bendri analizės pajėgumai“ („BAP“)). Komisija ketina šalinti su elektronine prekyba susijusias naujas rizikas ir parengti naują rizikos valdymo strategiją, kurią taikant

bus sprendžiami su nustatytais trūkstamais veiksmingos rizikos valdymo sistemos elementais susiję klausimai.

32. Bendras Komisijos atsakymas į 32 ir 33 dalių pastabas.

2020 m. rugsėjo mėn. paskelbtame Muitinės veiksmų plane pabrėžta būtinybė ES lygmeniu atlikti duomenų gavybą ir vykdyti duomenų analizę („Bendri analizės pajėgumai“).

36. Komisija pažymi, kad pagrindinė problema yra ta, jog valstybės narės nesinaudoja muitinės rizikos valdymo sistemos (MRVS) platforma, kad sistemingai keistųsi informacija.

38. 2019 ir 2020 m. Komisija atliko konkrečių FRK sprendimo įgyvendinimo aspektų (lengvatinės kilmės, „BAP“ informavimo apie riziką formų (IRF), tikrinimo po prekių išleidimo, elektroninio Sprendimo rodiklių įgyvendinimo eigos) stebėseną, tačiau pripažįsta, kad FRK sprendimą ir FRK rekomendacijas reikia atnaujinti, kad į juos būtų įtrauktas struktūrizuotas stebėsenos mechanizmas.

41. Žr. Komisijos atsakymą į 38 dalies pastabas.

3 langelis. 2020 m. gruodžio mėn. Komisija oficialiai kreipėsi į Danijos muitinę siekdama imtis tolesnių veiksmų dėl žemo muitinio tikrinimo lygio, atsitiktinių patikrų nebuvimo ir trūkumų rizikos valdymo sistemoje.

2021 m. vasario mėn. Danijos institucijos informavo Komisiją, kad 2020 m. lapkričio mėn. Danijos audito rūmai (*Rigsrevisionen*) paskelbė tolesnių veiksmų ataskaitą dėl priemonių, kurių ėmėsi Danijos muitinės agentūra. Danijos institucijos teigia, kad Danijos audito rūmai tolesnių veiksmų ataskaitoje padarė išvadą, kad Danijos muitinės agentūra padvigubino patikrinimų skaičių ir dėjo pastangas įgyvendinti Europos Komisijos rekomendaciją persvarstyti savo atliekamo tikrinimo lygį. Danijos institucijos taip pat nurodo, kad Danijos audito rūmai laikosi nuomonės, kad priemonės, kurių imtasi, yra pakankamos, ir todėl šią bylos dalį baigė nagrinėti 2020 m. lapkričio mėn.

42. Komisija paprašė valstybių narių pateikti grįžtamąją informaciją apie tai, kaip jos įgyvendino ES IRF, susijusias su bandomuoju projektu „BAP“ ir naująja REX sistema. Komisija, atlikdama peržiūrą ir vykdydama stebėsenos vizitus, ketina išnagrinėti, kaip valstybės narės į savo rizikos valdymo sistemą įtraukė kitas su finansine rizika susijusias IRF.

45. 2021 m. bus pradėtas pirmasis peržiūros ciklas. Įgyvendinus jį turėtų būti pasiūlyti FRK sprendimo ir (arba) FRK rekomendacijų atnaujinimai, kad būtų užtikrintas aiškus ir struktūrizuotas procesas.

4 langelis. Komisija apgailestaudama pažymi, kad valstybės narės nepakankamai įvertino FRK sprendimo poveikį jų nacionalinei rizikos valdymo sistemai. Komisija taip pat apgailestauja dėl to, kad valstybės narės netaikė visų rekomenduojamų rodiklių, todėl, vykdydamos tikrintinų muitinės deklaracijų atranką, jos nevienodai taikė kriterijus. Gaila, kad tikrinimo po prekių išleidimo atveju valstybės narės neatliko sistemingos rizikos analizės, nes FRK sprendimas apima visų rūšių tikrinimą, tiek prieš prekių išleidimą, tiek po jo. Komisija pašalins šiuos trūkumus naujoje Rizikos valdymo strategijoje.

55. Komisija pažymi, kad pagal „BAP“ pateiktos IRF buvo bandomasis projektas, o turėta informacija buvo ribota dėl eksperimentinio šio projekto pobūdžio. Kalbant apie tarpusavio pagalbos pranešimus, galiojančiuose teisės aktuose (Reglamento 515/97 18 straipsnyje) nustatyta, kad valstybės narės, gavusios informaciją tarpusavio pagalbos pranešime, privalo pranešti Komisijai apie savo veiksmus. Tačiau valstybėms narėms siūlomi veiksmai yra rekomendacijų, kurios nebūtinai visais atvejais tinka visoms valstybėms narėms, rinkinys. Taigi, valstybių narių įpareigojimais gali skirtis priklausomai nuo to, koks yra tarpusavio pagalbos pranešimo turinys – ar pranešimas yra grindžiamas tyrimu, sektoriaus ypatumais, tendencijomis ar jų deriniu.

56. Muitinės rizikos valdymo sistema turi apimti atsitiktinę atranką, kaip aprašyta Sąjungos muitinės kodekso 46 straipsnio 2 dalyje. Tačiau Komisija ketina toliau plėtoti bendras taisykles, susijusias su atsitiktiniu tikrinimu, vykdomu pagal finansinės rizikos valdymo sistemą.

57. Žr. Komisijos atsakymą į 36 dalies pastabas.

58. Žr. Komisijos atsakymą į 36 dalies pastabas.

60. Komisija apgailestaudama pažymi, kad ne visose valstybėse narėse supaprastintoms deklaracijoms ir su jomis susijusioms papildomoms deklaracijoms automatizuota rizikos analizė taikoma naudojant FRK sprendimu grindžiamus rizikos profilius. Tokia praktika iš tiesų neatitinka FRK sprendime nustatytų reikalavimų.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

62. Komisija pripažįsta, kad FRK sprendimą ir Rekomendacijas reikia atnaujinti ir kad į Sprendimą turi būti įtraukti Rekomendacijų elementai, kuriais būtų sutvirtinta sistemos koncepcija, kad būtų galima valdyti finansinę riziką.

63. Komisija pripažįsta, kad FRK sprendimą reikia atnaujinti siekiant, kad į jį būtų įtraukti Rekomendacijų elementai, kuriais būtų užtikrinta, kad valstybės narės FRK sprendimą įgyvendintų vienodžiau. Komisija taip pat pripažįsta, kad sistemą reikia atnaujinti, kad būtų pašalintos Audito Rūmų nustatytos spragos ir trūkumai (susiję su, pvz., stebėseną ir peržiūrą, elektronine prekyba, rizikos signalų aiškumu, supaprastintomis procedūromis, tikrinimu po prekių išleidimo). Komisija atliks šį vertinimą vykdydama peržiūrą ir stebėsenos vizitus.

1 rekomendacija. Geriau užtikrinti, kad būtų taikomas vienodas muitinis tikrinimas

Komisija supranta, kad šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje esanti frazė „imtis tokių veiksmų“ reiškia, kad Komisija turėtų pateikti reikiamus pasiūlymus ir siekti valstybių narių paramos, o prireikus – jų pritarimo.

a) Atsižvelgdama į šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje pateiktus paaiškinimus, Komisija pritaria rekomendacijos a punktui.

Komisija ketina atnaujinti ir užbaigti FRK sprendimą ir į jį perkelti atitinkamus Rekomendacijų elementus.

b) Atsižvelgdama į šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje pateiktus paaiškinimus, Komisija pritaria rekomendacijos b punktui.

Komisija į FRK sprendimą ir Rekomendacijas ketina įtraukti elektroninę prekybą.

c) Atsižvelgdama į šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje pateiktus paaiškinimus, Komisija pritaria rekomendacijos c punktui.

Komisija ketina patobulinti nurodymus valstybėms narėms dėl informacijos, kurią reikia pateikti IRF, kokybės, kad užtikrintų vienodą IRF įgyvendinimą.

Komisija ketina įgyvendinti metinę IRF kokybės ir jų įgyvendinimo valstybėse narėse stebėseną.

Komisija ketina padaryti teisinių pakeitimų, kuriais užtikrintų, kad būtų teikiama privaloma grįžtamoji informacija apie rizikos signalus (IRF).

d) Atsižvelgdama į šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje pateiktus paaiškinimus, Komisija pritaria rekomendacijos d punktui.

Komisija Rekomendacijose ketina paaiškinti, kaip FRK sprendimą taikyti supaprastintoms deklaracijoms ir kaip taikyti Sąjungos muitinės kodekso įgyvendinimo akto 234 straipsnį, pagal kurį muitinei, nustačius riziką, leidžiama laikinai sustabdyti supaprastinimo taikymą.

e) Atsižvelgdama į šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje pateiktus paaiškinimus, Komisija pritaria rekomendacijos e punktui.

Komisija ketina automatizuoti duomenų perdavimą iš MRVS į valstybių narių sistemas (perkelti įtartinų ekonominės veiklos vykdytojų sąrašus).

f) Atsižvelgdama į šios rekomendacijos įžanginėje pastraipoje pateiktus paaiškinimus, Komisija pritaria rekomendacijos f punktui.

Komisija ketina nustatyti rodiklius, pagal kuriuos būtų stebimas kriterijų veiksmingumas ir efektyvumas, ir įtraukti juos į FRK sprendimą.

Be to, Komisija ketina peržiūrėti FRK sprendimo įgyvendinimo padėtį ir surengs pažintinius vizitus valstybėse narėse.

64. Komisija pripažįsta, kad FRK sprendimą reikia atnaujinti siekiant, kad į jį būtų įtraukti Rekomendacijų elementai, susiję su rizikos rodiklių turiniu bei naudojimu ir poveikio valdymu. Į sistemą taip pat turi būti integruotas ES rizikos valdymo aspektas. 2020 m. rugsėjo mėn. paskelbtame Muitinės veiksmų plane pabrėžta būtinybė ES lygmeniu atlikti duomenų gavybą ir vykdyti duomenų analizę („Bendri analizės pajėgumai“). Naujojoje rizikos valdymo strategijoje ypatingas dėmesys bus skiriamas teminiams aspektams ir bus siūlomi būdai, kaip šalinti rizikas ES požiūriu.

2 rekomendacija. Kurti ir įgyvendinti visaverčius ES lygmens analizės ir koordinavimo pajėgumus

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija pateiks reikiamus pasiūlymus ir sieks valstybių narių paramos, o prireikus – jų pritarimo.

Kalbant apie pagrindinės funkcijos sukūrimą, Komisija, kaip paskelbta Muitinės veiksmų plane, ketina stiprinti savo analizės pajėgumus plėtodama bendrus analizės pajėgumus.

Dėl būtinės analizės – Komisija ketina atlikti ilgalaikio valdymo poveikio vertinimą.

a) Kalbant apie tokios funkcijos vaidmenį, rekomenduojamą a punkte, Komisija ketina apibrėžti su ES susijusias rizikas, įskaitant rizikas, kurioms yra pagrindo taikyti labiau integruotą metodą (t. y. rizikas, nustatytas ES lygmeniu remiantis tvirtais įrodymais, kurioms šalinti reikia griežtesnio tikrinimo metodo). Tai yra rizikos, kurias galima nustatyti tik ES lygmeniu.

b) Kalbant apie tokios funkcijos vaidmenį, rekomenduojamą b punkte, Komisija, kaip paskelbta Muitinės veiksmų plane, ketina stiprinti savo analizės pajėgumus plėtodama bendrus analizės pajėgumus, kurie apims šias funkcijas.

c) Kalbant apie tokios funkcijos vaidmenį, rekomenduojamą c punkte, Komisija, atsižvelgdama į Muitinės veiksmų planą, išnagrinės, kokius teisinius ir IT srities pakeitimus reikia atlikti, siekiant, kad būtų sukurtos su valstybių narių importo ir rizikos valdymo sistemomis suderinamos rizikos valdymo IT sistemos, kad su ES susijusios rizikos atvejais būtų galima tiesiogiai ir automatizuotai taikyti rekomendacijas atlikti tikrinimą. Tuo remdamasi Komisija inicijuos būtinus teisinius ir IT srities pakeitimus.

Audito grupė

Specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai pateikia savo auditų, susijusių su ES politikomis ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatus. Audito Rūmai auditu užduotis atrenka ir nustato taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams rizikas, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko V audito kolegija „Sjungos finansavimas ir administravimas“, kuriai vadovavo Audito Rūmų narys Tony Murphy. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Jan Gregor, jam padėjo kabineto vadovas Werner Vlasselaer ir kabineto atašė Bernard Moya, pagrindinis vadybininkas Alberto Gasperoni, užduoties vadovas José Parente, auditoriai Diana Voinea ir Csaba Hatvani. Kalbinę pagalbą teikė Michael Pyper.

Tvarkaraštis

Ivykis	Data
Audito planavimo memorandum (APM) priėmimas / audito pradžia	2019 09 24
Ataskaitos projekto oficialus išsiuntimas Komisijai (ar kitam audituojamajam subjektui)	2020 12 23
Galutinės ataskaitos priėmimas po prieštaravimų procedūros	2021 02 23
Visomis kalbomis gauti Komisijos (ar kito audituojamo subjekto) oficialūs atsakymai	2021 03 15

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2021 m.

Europos Audito Rūmų (EAR) pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama pagal [Europos Audito Rūmų sprendimą Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis EAR turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi padaryti pakeitimai. Pakartotinai naudojantis subjektas negali iškreipti pirminės dokumentų prasmės ar minties. EAR nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Jūs privalote išsiaiškinti papildomas teises, jeigu tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, EAR darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikti trečiųjų asmenų kūriniai. Kai gaunamas leidimas, juo panaikinamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, EAR pakartotinio naudojimo politika netaikoma ir leidimai dėl jų jums nesuteikiami.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. EAR jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktas privatumo ir autorių teisių politikas.

Europos Audito Rūmų logotipo naudojimas

Europos Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Europos Audito Rūmų sutikimo.

PDF	ISBN 978-92-847-5794-7	1977-5725	doi:10.2865/138	QJ-AB-21-005-LT-N
HTML	ISBN 978-92-847-5763-3	1977-5725	doi:10.2865/640799	QJ-AB-21-005-LT-Q

Kad nesąžiningi importuotojai negalėtų pasinaudoti tuo, kad kai kuriuose įvežimo punktuose įgyvendinama mažiau tikrinimo priemonių, būtina, kad ES muitų sąjungoje valstybės narės muitinį tikrinimą taikytų vienodai. Sąjungos muitinės kodekse reikalaujama, kad Komisija imtųsi būtinų veiksmų vienodam muitinio tikrinimo taikymui valstybėse narėse užtikrinti. Kad pasiektų šį tikslą, Komisija neseniai priėmė įgyvendinimo sprendimą dėl finansinės rizikos kriterijų ir standartų. Prie šio sprendimo pateikiamos rekomendacijos, kurias patvirtino valstybės narės. Šie du dokumentai sudaro muitinių finansinės rizikos sistemą.

Šio audito metu įvertinome, ar Komisija minėtą sprendimą ir susijusias rekomendacijas, kurias turi taikyti valstybės narės, parengė taip, kad jais būtų užtikrinama suderinta tikrintinų importo deklaracijų atranka, ir tai, kaip juos įgyvendina valstybės narės.

Padarėme išvadą, kad naujosios muitinių finansinės rizikos sistemos įgyvendinimas yra svarbus žingsnis siekiant tikslo, kad tikrinimas būtų taikomas vienodai. Vis dėlto šios sistemos modeliu nepakankamai gerai užtikrinama, kad valstybės narės suderintai atrinktų tikrinimo priemones. Be to, valstybės narės pirmiau minėtą sprendimą ir rekomendacijas įgyvendina skirtingai.

Teikiame rekomendacijas Komisijai, kaip geriau užtikrinti, kad būtų taikomas vienodas muitinis tikrinimas, ir kaip kurti bei įgyvendinti visaverčius ES lygmens analizės ir koordinavimo pajėgumus. Darant pažangą bus reikalinga valstybių narių parama ir, prireikus, patvirtinimas.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors